

PROGNOS hösten 2011 Arbetsmarknadsutsikter Stockholms län 2012

Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsprognoser	1
Sammanfattning	2
Efterfrågan på arbetskraft.....	4
Näringsgrenar och yrken.....	8
Utbudet av arbetskraft	17
Öppet arbetslösa och sökande i program.....	18
Arbetsmarknadspolitiska utmaningar	27
Yrkesbarometer	31
Om prognosen.....	31
Källor	31
Diagrambilaga.....	32

Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsprognoser

I Arbetsmarknadsutsikterna för Stockholms län presenteras den förväntade sysselsättnings- och arbetslöshetsutvecklingen samt bedömningar av utvecklingen inom industri, byggverksamhet, privata tjänster, jord- och skogsbruk samt offentlig sektor. Dessutom beskrivs befolkning, arbetskraftsutbud, rekryteringsbehov, brist- och överskottsyrken samt vilka utmaningar länets arbetsmarknad står inför.

Arbetsförmedlingens prognoser är unika eftersom de bygger på intervjuer med ett stort antal arbetsställen inom i stort sett alla branscher. Materialet är insamlat och bearbetat under hösten 2011 och prognosperioden sträcker sig fram till utgången av 2012. Prognosen är tänkt att fungera som ett besluts- och diskussionsunderlag för alla som arbetar med att skapa goda förutsättningar för en väl fungerande arbetsmarknad.

Tack alla arbetsgivare, arbetsförmedlare och andra som medverkat i arbetet med prognosen.

Definitioner

Arbetskraftsdeltagande: Arbetskraften mätt som andel av befolkningen i arbetsför ålder. I arbetskraftsdeltagandet ingår förvärvsarbetande, öppet arbetslösa och arbetssökande i program med aktivitetsstöd, 16-64 år.

Ohälsotal: Försäkringskassans mått på frånvarodagar som ersätts från sjukförsäkringen under en 12-månadersperiod. På riksnivå motsvarar varje tiondel i ohälsotalet cirka 600 000 dagars sjukfrånvaro.

Outnyttjad kapacitet: Hur mycket produktionen kan öka med befintlig personal innan företag måste nyanställa.

Nettotal: Andel av arbetsställen som bedömt ökning av efterfrågan på varor/tjänster minus dito minskning.

Programdeltagare: Arbetssökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd.

Registerbaserad arbetskraft: används för att redovisa andelen arbetslösa i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Den registerbaserade arbetskraften utgörs av:

1. Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik Rams) som består av alla som bor på en ort och som jobbar på orten eller som pendlar till jobb på annan ort. Dessa uppgifter uppdateras en gång per år, i november.
2. Öppet arbetslösa (inskrivna på Arbetsförmedlingen).
3. Personer i program med aktivitetsstöd (inskrivna på Arbetsförmedlingen).

Säsongsrensning: Säsongsrensning görs för att jämna ut de säsongsmässiga variationerna under året. I detta ingår även att ta bort eller tona ned extrema värden i en serie, till exempel antalet lediga platser under en tidsperiod. Säsongsrensning görs för att tydligare framhäva utvecklingsriktningen.

Det totala antalet inskrivna arbetslösa: Summan av antalet öppet arbetslösa och programdeltagare.

Öppet arbetslösa: Arbetssökande som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen, aktivt söker och omgående kan tillträda ett arbete, samt inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Sammanfattning

Förväntningarna på den ekonomiska utvecklingen i Stockholms län har fallit snabbt. Jämfört med Arbetsförmedlingens undersökning i våras är det nu betydligt färre arbetsställen som tror på ett förbättrat läge nästa år. Det sammanfaller med en lång rad indikatorer om att konjunkturen håller på att mattas av. Arbetsförmedlingen gör därmed bedömningen att utmaningarna på arbetsmarknaden kommer att bli ännu större under 2012.

Sedan sommaren har utsikterna mörknat rejält för den globala ekonomin. Till viss del beror det på att utsikterna för ekonomin i USA blivit dystrare, men framför allt hänger det samman med den ekonomiska krisen i Euroområdet. Cirka 70 procent av Sveriges export går till Europa. Huvuddelen går dock till Tyskland och våra nordiska grannländer som klarat sig förhållandevis bra än så länge.

Efterfrågan på arbetskraft i Stockholms län har fortsatt gå på högvarv under hösten, med god sysselsättningsutveckling och många nyanmälda lediga platser fram till tredje kvartalet 2011. De lediga personalresurserna har förblivit små och andelen som uppgav att de haft rekryteringsproblem låg kvar på en hög nivå. Fast den goda utvecklingen har stannat av under hösten.

Då indikationerna om begynnande nedgång är starkast i de branscher som brukar drabbas först av konjunktursvängningar är risken överhängande att efterfrågan på arbetsmarknaden kommer att växla ner under nästa år.

Svag sysselsättningsökning

Den försvagade konjunkturen väntas inte innebära någon minskning av sysselsättningen i Stockholms län, snarare väntas ökningen bromsa in. Sysselsättningen bedöms öka med 10 000 personer, motsvarande 0,9 procent, mellan fjärde kvartalet 2011 och fjärde kvartalet 2012. Den ökade sysselsättningen väntas i första hand ske inom delar av de privata tjänstenäringarna och i viss mån inom byggverksamheten.

Utöver efterfrågans inbromsning hämmas sysselsättningstillväxten även av bristsituationen inom vissa specifika yrken. Antalsmässigt är bristen störst inom barnomsorgen (förskollärare), för vissa specialister inom vården samt för kvalificerad IT-personal.

Arbetskraften fortsätter öka

Utbudet av arbetskraft i Stockholms län bedöms fortsätta att öka men i något lugnare takt även nästa år. Från 1995 till 2010 ökade länets arbetskraft med 16 procent. Den enskilt största orsaken är att befolkningen 16-64 år också har ökat. Under första halvåret 2011 ökade länets befolkning med 19 600 personer. Den starka ökningen kommer i ungefär lika stora delar från födelsenetto och från inflyttningsnetto och en stor del av de inflyttande kommer från länder utanför Europa. Dessutom finns en stor grupp sysselsatta som pendlar till jobb i länet varje dag.

Arbetslösheten vänder uppåt igen 2012

Under hösten 2011 har det alltså varit ett lågt inflöde till arbetslöshet. Antalet nyinskrivna arbetslösa har legat på samma nivåer som för ett år sedan. Sedan sommaren har däremot antalet inskrivna arbetslösa som fått arbete varit lägre än motsvarande månader 2010. Minskningen av det totala antalet inskrivna arbetslösa har också stannat upp nästan helt. Arbetsförmedlingen gör därmed bedömningen att arbetslösheten ökar successivt nästa år med betoning på andra halvåret.

När nu arbetsmarknaden försämras igen bör extra fokus läggas på grupper som har hög relativ arbetslöshet och/eller många med långa tider i arbetslös-

het. Det gäller exempelvis för arbetslösa med förgymnasial utbildning, arbetslösa med funktionsnedsättning, arbetslösa som är äldre och arbetslösa som är födda utanför Europa. Arbetslösheten i dessa utsatta grupper ökade kraftigt 2009 och de har inte i någon större utsträckning fått del av den återhämtning som skett sedan början av 2010. Hösten 2011 utgjorde de närmare två tredjedelar av det totala antalet inskrivna arbetslösa i Stockholms län.

Utmaningar på länets arbetsmarknad

Då arbetslösheten vänder uppåt hårdnar konkurrensen för dem som söker arbete.

Åtgärder behövs för att dämpa ökningen av antalet arbetslösa med kort tid i arbetslöshet. Samtidigt kommer situationen för dem som har lång tid i arbetslöshet förvärras. Antalet arbetslösa med lång tid i arbetslöshet har ökat konstant sedan våren 2008. På lång sikt är insatserna för den gruppen en avgörande faktor för sysselsättningstillväxten.

Både struktur och konjunktur bidrar till arbetsgivares rekryteringssvårigheter.

Bristen har ökat det senaste året på grund av den starka återhämtningen. De flesta bristsituationer återfinns dock inom yrken som kräver lång utbildning och sådana utbildningar ryms inte inom nuvarande arbetsmarknadspolitik. Samtidigt finns ett överskott av arbetslösa som kan ta arbeten med enklare utbildningskrav. Att matcha ihop dessa är en svår utmaning som kräver medverkan från många håll.

Generationsväxlingen sätter arbetsmarknaden i länet under press.

Arbetskraftsökningen kommer att minska i Stockholms län framöver. För att behålla nuvarande sysselsättningstillväxt är det därför nödvändigt att öka sysselsättningsandelen i utsatta grupper. Inte minst genom att ta tillvara den arbetskraft som kommer från utlandet.

Efterfrågan på arbetskraft

Den globala ekonomin har tappat fart sedan sommaren 2011 och framtidsutsikterna har blivit allt mer dystra. Den återhämtning som skett på den svenska arbetsmarknaden under 2010 och 2011 har de senaste månaderna allt mer kommit av sig. I Stockholms län märks ännu ingen sysselsättningsminskning eller arbetslöshetsökning. Däremot har många företag nu sänkt sina förväntningar och antagit en mer avvaktande position.

Företagens förväntningar om efterfrågeutvecklingen framöver är betydligt mer pessimistiska än i våras. Andelen företag som väntar sig en ökande efterfrågan det kommande året har minskat och en majoritet av företagen väntar sig nu en oförändrad efterfrågan framöver. Det är en tydlig försvagning av konjunkturen, som väntas föra med sig dämpade investeringar och minskad rekryteringsvilja. Att döma av Konjunkturinstitutets senaste barometer¹ kommer även hushållen att hålla hårdare i plånboken det närmaste året.

Företagens förväntningar är något mer optimistiska på ett års sikt än i halvårsperspektivet. Företagen i våra intervjuundersökningar tenderar att vara mer positiva i sina förväntningar om efterfrågeutvecklingen på längre sikt², vilket även är fallet i höstens undersökning. En ökande andel arbetsställen väntar sig oförändrad efterfrågan framöver, snarare än en ökande, vilket var fallet i våras. Dessutom talar många omvärldsfaktorer för att konjunkturavmattningen snarare förvärras än förbättras på ett års sikt. Vi har därför valt att tona ned företagens förväntningar i 6-12-månadersperspektivet i vår prognos.

En tredjedel av de lediga platserna finns i Stockholms län

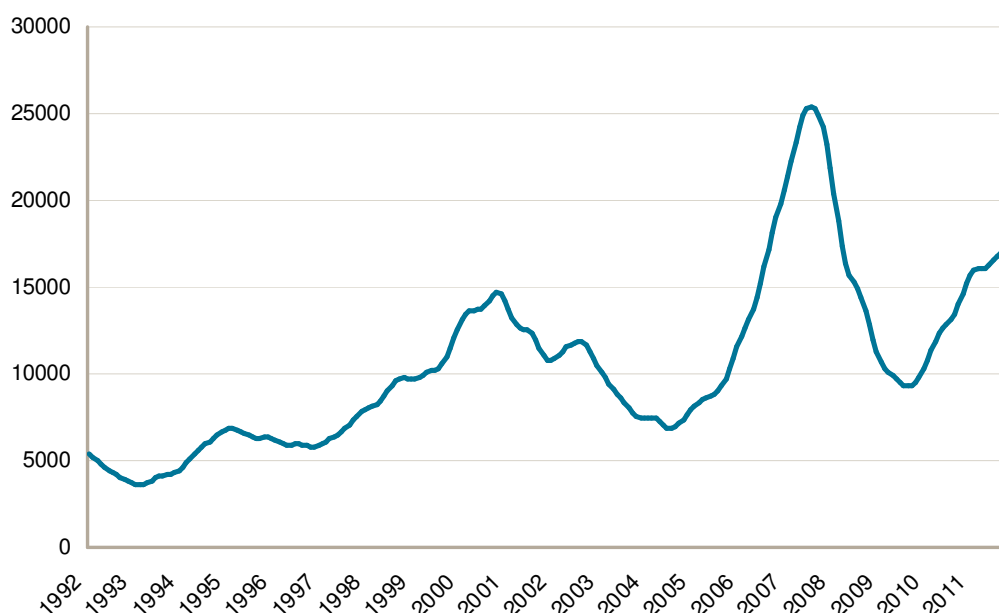
Under perioden januari till och med oktober 2011 har det anmälts drygt 180 000 lediga platser till Arbetsförmedlingen i Stockholms län. Det är 33 procent eller knappt 45 000 fler än under motsvarande period 2010. Det är också drygt 30 procent av alla nyanmälda lediga platser i riket.

Det har varit en kraftig ökning under våren som mattats av under sommaren och hösten. Även om arbetsställena i intervjuundersökningen redovisar en avvaktande hållning på grund av den ekonomiska oron ligger antalet nyanmälda lediga platser än så länge på en hög nivå. Under det senaste kvartalet har utvecklingen dock stannat av. Antalet ligger nu på ungefär 17 000 nyanmälda platser per månad. Det vittnar om att efterfrågan på arbetskraft fortfarande är mycket god. Men det är också en förvarning om att efterfrågan kan komma att vika neråt snart.

¹ Konjunkturbarometern, Konjunkturinstitutet 2011-11-24.

² Medelvärde i Arbetsförmedlingens undersökning i Stockholms län sedan hösten 2004 är 39 för frågan om de kommande 6 månaderna och 43 för frågan om de kommande 6-12 månaderna.

Diagram 1: Till Arbetsförmedlingen nyanmälda lediga platser, med varaktighet längre än tio dagar under perioden januari 1996 till september 2011

Källa: Arbetsförmedlingen, säsongsrensade och utjämnade värden

Kapacitetsutnyttjandet fortsatt högt inom byggnadsverksamheten

Företagens lediga personalresurser är fortsatt låga och det har inte skett några större förändringar sedan vårens undersökning. Detta indikerar att företagen ökat antalet anställda i ungefär samma utsträckning som efterfrågan på varor och tjänster ökat. Andelen företag som uppger att de utnyttjar sina personalresurser fullt ut uppgick i höstens undersökning till 22 procent. Samtidigt är andelen företag som utnyttjar 90-99 procent av sina personalresurser hela 44 procent. Detta innebär att 66 procent av företagen kan öka produktionen med maximalt tio procent innan de behöver anställa mer personal.

Tabell 1: Outnyttjad kapacitet i den privata sektorn

Tabellen visar andel (procent) av intervjuade arbetsställen som uppgett att produktionen kan öka 0 procent, 1-10 procent osv. utan att behöva anställa mer personal.

	0 procent	1-10 procent	11-30 procent	mer än 30 procent
Industri	13	55	24	8
Byggnadsverksamhet	30	51	16	4
Privata tjänster	20	41	30	10
Jord- och skogsbruk	14	71	14	0
Totalt	22	44	26	8

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Högst är kapacitetsutnyttjandet inom personalintensiva branscher. Till exempel uppgav hela 80 procent av de intervjuade företagen inom byggnadsverksamheten att de utnyttjar sina personalresurser med 90 procent eller mer.

Rekryteringsproblem hos vart fjärde arbetsställe senaste halvåret

Andelen arbetsgivare som uppger att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering de senaste sex månaderna är oförändrad jämfört med vårens undersökning, 27 procent. Andelsmässigt störst är bristen inom byggnadsverksamhet och offentliga tjänster. Det är också inom dessa näringsgrenar som andelen arbetsställen som upplevt brist ökat mest jämfört med vårens undersökning. Inom byggnadsverksamheten är det främst nyckelroller såsom ingenjörer, arbetsledare och platschefer som det är svårt att få tag på. Arbetsgivarna har

också vissa svårigheter att få tag på erfarna hantverkare. Inom offentliga verksamheter är det framför allt brist på förskollärare. Det är också brist på vissa specialister inom vården och tekniska konsulter inom vissa kommunala verksamheter. Antalsmässigt är bristen störst inom barnomsorgen (förskollärare) samt för kvalificerad IT-personal, som efterfrågas inom många branscher.

Arbetskraftbristen har främst inneburit att det tagit längre tid än normalt för företagen att rekrytera. Många företag uppgav att de inte lyckats rekrytera alls. Den vanligaste konsekvensen av rekryteringsproblemen var att befintlig personal fick arbeta mer. Många företag valde också att hyra in personal från bemanningsföretag.

Tabell 2: Andel arbetsställen som har angett att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering under det senaste halvåret (procent)

	Hösten 2010	Våren 2011	Hösten 2011	Genomsnittligt bristtal, våren 2007-hösten 2011
Industri	19	26	23	26
Byggnadsverksamhet	29	34	41	34
Privata tjänster	21	25	25	24
Jord- och skogsbruk	0	13	14	11
Totalt, privata verksamheter	22	27	27	25
Offentliga verksamheter ³	33	34	40	36

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Fortsatt låga varselnivåer

Antalet varslade personer är fortfarande på en låg nivå jämfört med hur det såg ut efter finanskrisen 2008. Antalet varierar alltid kraftigt från månad till månad men med glidande tolv månaders medelvärde syns en svag uppgång under 2011. Årstalet för 2011 har ännu inte fastställts men tendensen pekar mot att antalet varslade personer blir något fler än under 2010 men fortfarande färre än de flesta åren under det senaste decenniet.

Trots den ekonomiska oron är det förväntat att företagen ligger lågt med varsel. Dels därför att rekryteringssvårigheterna fortfarande är betydande, i synnerhet för nyckelpersoner. Dels för att det finns andra sätt att dra ner på selsättningen som brukar gå före, exempelvis att dra ner på inhyrning av personal från bemanningsföretag.

Tabell 3: Antal varslade personer per år

År	Antal varslade
2002	20 863
2003	19 835
2004	15 987
2005	13 793
2006	9 644
2007	7 226
2008	17 104
2009	23 709
2010	10 759
2011 (t.om. oktober)	9 574

Källa: Arbetsförmedlingen

³ Med offentliga verksamhet avses här offentligt utförd verksamhet. Privat utförd verksamhet som finansieras med offentliga medel återfinns inom privata tjänstesektorn.

Sysselsättningsökningen mattas av

Osäkerheterna i omvärlden medför en ökad osäkerhet även för Stockholmsföretagen. Vårens optimistiska prognos för det kommande året måste därmed justeras ned. Den inbromsning som skett under hösten innebär även att sysselsättningsökningen 2011 inte väntas bli så stark som vi prognostiserade i våras. Den försvagade konjunkturen väntas dock inte innebära någon minskning av sysselsättningen i länet, snarare väntas sysselsättningsökningen bromsa in.

Sysselsättningen i Stockholms län har ökat under det senaste året. Tredje kvartalet 2011 uppgick antalet sysselsatta enligt SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU) till 1 074 000 personer. Sysselsättningen bedöms öka med 23 000 personer, motsvarande 2,2 procent, från fjärde kvartalet 2010 till fjärde kvartalet 2011. Sysselsättningen väntas fortsätta öka under 2012, men ökningstakten minskar betydligt. Mellan fjärde kvartalet 2011 och fjärde kvartalet 2012 bedöms ökningen uppgå till 10 000 personer, motsvarande 0,9 procent.

Tabell 4: Sysselsättningsutvecklingen under prognosperioden. Jämförelse mot samma kvartal året innan.

	Kvartal 4 2011	Kvartal 4 2012
Industri	↑	→
Byggnadsverksamhet	↑	↗
Privata tjänster	↗	↗
Offentliga tjänster	↗	→
Jord- och skogsbruk		
Totalt	23 000	10 000

Källa: Arbetsförmedlingen

Näringsgrenar och yrken

Under 2012 väntas sysselsättningsökningen i länet mattas av och starkast blir utvecklingen inom privata tjänstesektorn. Bland näringsgrenarna som ingår där är det information och kommunikation som väntas öka mest. För övriga näringsgrenar väntas en positiv, eller möjligen oförändrad utveckling. Även byggnadsverksamheten får en fortsatt positiv utveckling i Stockholms län. Inom industrin väntas en avmattning och sysselsättningen väntas bli oförändrad under 2012. Även inom offentliga tjänster väntas oförändrad sysselsättning under prognosperioden. En viss ökning kan komma att ske inom utbildningsverksamheten och då främst hos de privata utförarna.

Tabell 5: Andel arbetsställen som bedömer ökning av efterfrågan på varor och tjänster minus andel arbetsställen som bedömer minskning (netttotal)

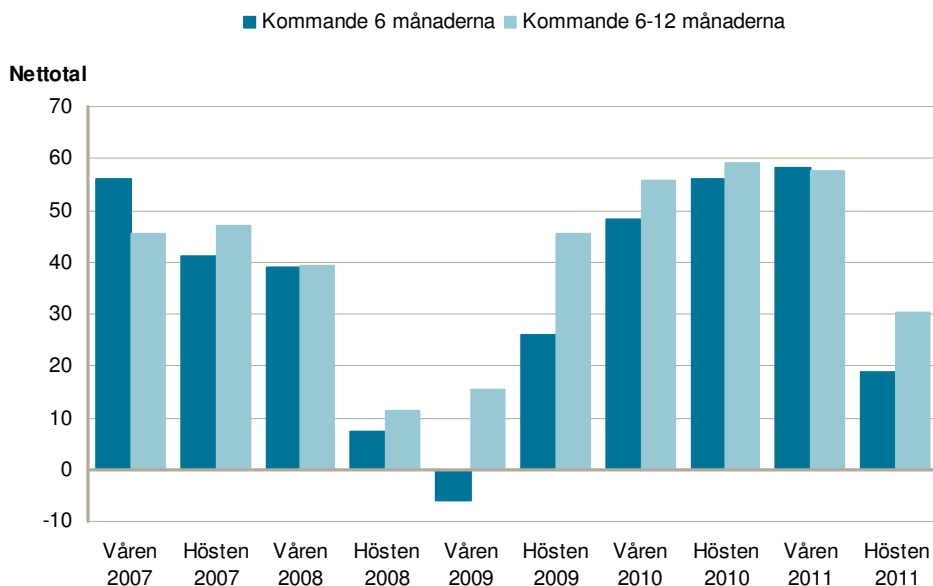
	Senaste 6 månaderna			Kommande 6 månaderna			6-12 månader framöver		
	Höst 2010	Vår 2011	Höst 2011	Höst 2010	Vår 2011	Höst 2011	Höst 2010	Vår 2011	Höst 2011
Industri	36	43	25	56	58	19	59	58	30
Byggnadsverksamhet	44	40	31	34	69	23	52	59	23
Privata tjänster	42	40	25	51	54	25	56	53	31
Jord- och skogsbruk	12	63	43	35	25	43	41	75	0
Totalt	40	40	26	48	54	26	54	53	31

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Industri

I näringsgrenen industri ingår verksamheter som tillverkningsindustri, energi- och vattenförsörjning samt återvinning och avfallshantering. Av alla sysselsatta inom industrin i landet arbetade enligt AKU drygt tio procent i Stockholms län under tredje kvartalet 2011. Det motsvarar närmare sex procent av länets totala sysselsättning.

Diagram 2: Förväntningar om efterfrågan kommande 6 respektive 6-12 månaderna. Arbetsställen inom industrin.

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Utvecklingen inom industrin har varit stark det senaste året, men under det kommande året dämpas industrikonjunkturen. Antalet arbetsställen som väntar sig en ökande efterfrågan har minskat sedan i våras. Det är dock fortfarande fler arbetsställen som väntar sig ökande än minskande efterfrågan.

Kapacitetsutnyttjandet inom industrin har minskat något sedan i våras. Drygt tio procent av arbetsställena anger att de inte kan öka produktionen alls utan att rekrytera. I våras var motsvarande andel drygt 20 procent. Flera företag signalerar nu att visstidsanställningar inte kommer att förlängas, något som ytterligare förstärker bilden av den dämpade industrikonjunkturen.

Andelen arbetsgivare som har upplevt brist på arbetskraft har också minskat svagt men ligger på en fortsatt hög nivå. Drygt var fjärde arbetsställe har upplevt brist de senaste sex månaderna. Det är främst personer med högre utbildning som efterfrågas och arbetsgivarna söker i första hand efter olika typer av ingenjörer och civilingenjörer. En stor del av den enklare produktionen har flyttats utomlands

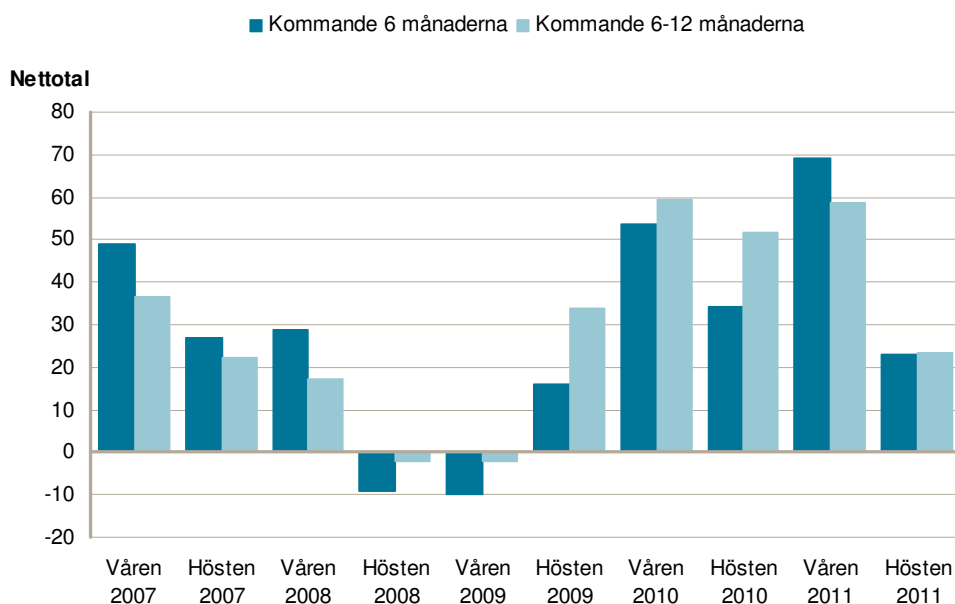
För tillverkningsindustrin i Stockholms län är exporten betydelsefull eftersom de främsta branscherna, telekom- och läkemedelsindustrin, är exportinriktade. Situationen i omvärlden innebär därmed en stor osäkerhet för branschen. I nuläget är företagen avvaktande och under det kommande året väntas en minskande export.

Företagens dämpade framtidsförväntningar väntas innebära en oförändrad sysselsättning inom industrin i länet under 2012.

Byggnadsverksamhet

Näringsgrenen omfattar nybyggnad, tillbyggnad, ombyggnad och reparationer. Enligt AKU tredje kvartalet 2011 fanns närmare 20 procent av alla sysselsatta inom byggverksamhet i landet i Stockholms län. Det motsvarar sex procent av länets totala sysselsättning.

Diagram 3: Förväntningar om efterfrågan kommande 6 respektive 6-12 månaderna. Arbetsställen inom byggnadsverksamhet.

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Byggverksamheten i länet har utvecklats starkt sedan 2010. Drygt 40 procent av arbetsgivarna i Arbetsförmedlingens undersökning uppger att efterfrågan på deras tjänster ökat de senaste sex månaderna. För det kommande året dämpas förväntningarna och ökningstakten väntas avta, dock från en hög nivå. Byggnadsverksamheten väntas få ett relativt gott år även 2012. Drygt en tredjedel av arbetsställena väntar sig en ökande efterfrågan och mer än hälften väntar sig att efterfrågan blir oförändrad.

Flera stora bygg- och anläggningsprojekt pågår i länet. Under 2010 påbörjades bygget av Nya Karolinska Solna som väntas stå klart 2017. Arbetet med Norra länken fortsätter och den väntas stå klar 2015. Citybanan påbörjades under 2009 och bygget väntas pågå fram till 2017. Dessutom pågår arenabyggen och utbyggnad av tvärbanan. Anläggningsverksamheten i länet fortsätter utvecklas relativt starkt.

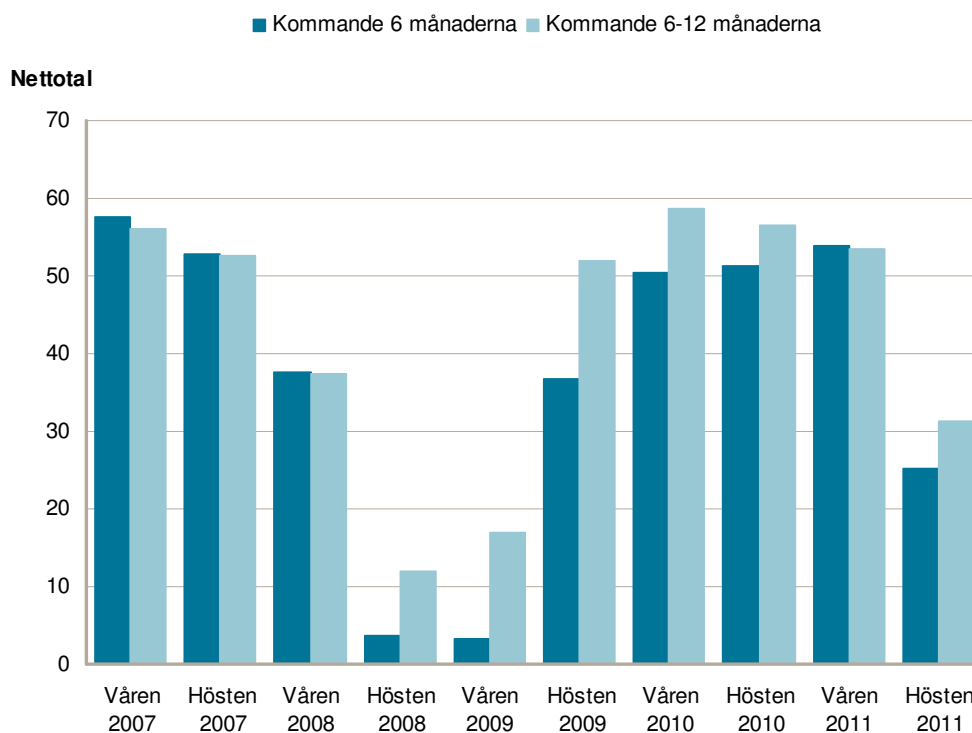
Bostadsproduktionen ökade starkt under 2010 och har legat kvar på en hög nivå under 2011. Ökningen avstannade dock under sommaren. Företagen flyttar nu sina lediga personalresurser från bostadsbyggandet till övrigt husbyggnad, som fortsätter gå starkt.

Kapacitetsutnyttjandet är högt inom byggverksamheten. Närmare var tredje arbetsgivare uppger att de inte kan öka produktionen alls utan att anställa mer personal. Bristen på arbetskraft har ökat sedan i våras och drygt 40 procent av arbetsställena inom byggnadsverksamheten har upplevt brist under det senaste halvåret. Bristen gäller flera yrkeskategorier, men mest framträdande är bristen på vissa nyckelroller, som platschefer, ingenjörer och arbetsledare. Det råder också brist inom vissa mindre yrken, t.ex. kranförare, byggnadsplåtslagare och takmontörer, där bristen är liten mätt i antal personer, men ändå kan bli kännbar för företagen. Sysselsättningen inom byggverksamheten väntas öka svagt under 2012.

Privata tjänster

Den privata tjänstesektorn definierar vi i enlighet med branschindelningen i SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU). Den omfattar näringsgrenarna transport, handel, hotell och restaurang, information och kommunikation, finansiell verksamhet och företagstjänster samt personliga och kulturella tjänster. Sammanlagt arbetade närmare 60 procent av länets totala antal sysselsatta i näringsgrenen, enligt AKU tredje kvartalet 2011. Det motsvarar också 30 procent av alla sysselsatta inom privata tjänster i riket.

Diagram 4: Förväntningar om efterfrågan kommande 6 respektive 6-12 månaderna. Arbetsställen inom privata tjänster.

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Transportbranschens utveckling dämpas

Branschen transport inkluderar passagerar- och godstransporter i alla trafikslag, post- och budverksamhet samt drift av terminal, lager och godshantering. Sysselsättningen utgör 5 procent av det totala antalet sysselsatta i länet.

Branschen är mycket konjunkturberoende och påverkas av läget i såväl byggverksamhet och industri som av styrkan i privat konsumtion. Under hösten 2011 har läget varit fortsatt bra, men efterfrågeläget svänger ofta fort i branschen. I höstens intervjuundersökning är det betydligt färre arbetsställen som förväntar sig en ökande efterfrågan framöver jämfört med hur utvecklingen varit under de senaste sex månaderna. Det är en dämpning som får stöd i konfidsindikatorns snabba fall på riksnivå.⁴

Som motvikt mot branschens dämpning har Stockholms län trots allt en gynnsam situation. Med växande befolkning följer ett ökande behov av transporter, såväl persontransporter och varudistribution som transporter åt byggsektorn. Stora pensionsavgångar spår också på rekryteringsbehoven, bland annat till yrkena buss- och distributionsförare.

⁴ Konjunkturbarometern, Konjunkturinstitutet 2011-11-24.

Stockholms Hamnar redovisade en fortsatt positiv utveckling för första halvåret 2011, både för enhetsgods och för persontrafik. En viktig del av den svenska exporten transporteras också via Arlanda, som också är Sveriges största flygplats. Magasinering och stödtjänster till transport är den del av näringsgrenen som går svagast i länet.

Handeln bromsar in

Handelsbranschen inkluderar detalj- och partihandel samt handel med och reparation av motorfordon. I näringsgrenen arbetar 13 procent av det totala antalet sysselsatta i länet.

Höstens intervjuundersökning visar att även Stockholms län har följt med i branschens inbromsning under hösten. Andelen företag som räknar med ökad efterfrågan kommande sex månader har sjunkit från 62 procent i våras till 38 procent i höstens undersökning. Samtidigt har andelen företag som tror på en minskad efterfrågan ökat från 5 till 14 procent. Sammantaget är framtidsutsikterna nu sämre än genomsnittet för de senaste årens undersökningar. Det är en tydlig indikation om att sysselsättningsökningen framöver kommer att vara svag.

Resultatet från undersökningen tyder på att partihandeln ökat sin sysselsättning något under senaste året. För handel med motorfordon och detaljhandel exklusive livsmedel var senaste året mer dystert. Sammantaget för branschen är nedgången tydlig om än inte lika kraftig som under hösten 2008. Ingen del av branschen bedöms förändra sin sysselsättning nämnvärt under det kommande året.

Det är alltid en omfattande personalomsättning i branschen och eftersom antalet sysselsatta i länet är så stort kommer det att finnas gott om ersättningsrekryteringar även under 2012. I allmänhet är det inte svårt att få tag på personal. Det var bara 18 procent av arbetsställena i intervjuundersökningen som uppgav att de haft svårigheter att rekrytera de senaste sex månaderna. Många yrken i branschen fungerar som ingångsyren för ungdomar. Där tenderar det att finnas ett överskott av sökande till varje ledig plats. Däremot har företag ofta svårt att hitta kvalificerade företagssäljare, i synnerhet med inriktning mot teknik.

Hotell och restaurangbranschen än så länge positiva

I branschen hotell och restaurang finns hotellverksamhet och annan form av tillfällig logi, restaurang-, catering- och barverksamhet. 4 procent av det totala antalet sysselsatta i länet arbetar i branschen.

Utvecklingen i länet har varit god de senaste åren. Stockholms höga representation av multinationella företag och centrala betydelse för internationellt knutna branscher har gynnat hotell- och restaurangverksamheten under många år. Konsumtion utanför hemorten står för närmare hälften av förädlingsvärdet i branschen⁵ och Stockholm fortsätter att attrahera många resenärer. Även under sommaren 2011 då antalet gästnätter i riket backade fortsatte ökningen i Stockholms län.⁶

Förväntningarna på efterfrågeutvecklingen under det kommande året har dämpats kraftigt i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning jämfört med i våras. Arbetsställena uppgav visserligen att man planerar att utöka personalstyrkan även nästa år, men de positiva signalerna var svagare under senare delen av mätperioden. Eftersom branschen är konjunkturkänslig finns det risk att hushåll och företag minskar sin konsumtion mer än förväntat om konjunk-

⁵ Fakta om svensk turism, Tillväxtverket 2011-06.

⁶ Boende och inkvarteringsstatistik, Tillväxtverket 2011-10-05.

turen fortsätter vika. Å andra sidan hoppas många restauranger på förbättrat läge då momsens sänks vid årsskiftet. Det är svårt att avgöra om det är sysselsättningen, lönerna eller vinsten som kommer att påverkas mest av denna förändring givet den konkurrens som råder i Stockholms län.

Oavsett om sysselsättningen ökar eller stagnerar har branschen alltid en stor personalomsättning och liksom för handel är det en vanlig ingångsbransch för både unga och utrikes födda. Många arbetsställen uppger dessutom att det är svårt att få tag på de kompetenser de önskar. I synnerhet gäller det vissa kategorier av kockar. Sammantaget bedöms sysselsättningen bli oförändrad eller svagt ökande under 2012.

Information och kommunikation har starkast efterfrågeutveckling

Information och kommunikation innefattar telekommunikation, dataprogrammering och datakonsultverksamhet, informationstjänster, förlagsverksamhet samt film- och TV-programverksamhet.

Näringsgrenen har vuxit stadigt sedan 2003. Det var en svag nedgång 2009 men i övrigt klarade företagen sig väl efter finanskrisen 2008.⁷ Enligt AKU tredje kvartalet 2011 fanns nära hälften av rikets sysselsättning i branschen i Stockholms län (45 procent). I länet motsvarar det 8 procent av det totala antalet sysselsatta.

I Stockholm finns ett av Europas största kluster inom informations- och kommunikationsteknik (IKT). Flertalet av de stora IKT-företagen har valt att förlägga sitt skandinaviska huvudkontor till Stockholmsregionen. Koncentrationen av internationella företag skapar goda förutsättningar för nya företag att etablera sig i länet.

I höstens intervjuer har fortfarande mer än hälften av länets arbetsgivare haft en ökande efterfrågan på sina tjänster det senaste halvåret. Utvecklingen har dämpats betydligt sedan i våras. Fast framöver såg fortfarande en klar majoritet en positiv utveckling på sex till tolv månaders sikt. En följd av att efterfrågan på företagets tjänster fortsatt att öka är att bristsituationen förvärrats, 43 procent av de tillfrågade arbetsställena i undersökningen uppgav i höst att de haft svårigheter att rekrytera.

I intervjuerna har det framkommit att det finns en mycket stor efterfrågan på bland annat mjukvaruutvecklare. Samtidigt utvecklas branschen snabbt så det kan vara svårt att komma tillbaka till jobb för den som varit utan arbete ett tag. Det är ett yrke där kunskap definitivt är en färskvara. Av de arbetsställen som upplevt svårigheter var det 3 procent som sänkte sina utbildningskrav för att kunna rekrytera, för 40 procent tog det längre tid och 20 procent misslyckades med sin rekrytering. Konsekvenserna för arbetsgivare som haft rekryteringsproblem blev bland annat att 10 procent tackade nej till order och 5 procent inte kunde expandera som planerat. Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningsökningen kommer att fortsätta under 2012 men i en lugnare takt.

Finansiell verksamhet och företagstjänster sysselsätter flest i länet

Inom näringsgrenen finansiell verksamhet och företagstjänster finns finans-, och försäkringsverksamhet, företagstjänster såsom fastighets- och uthyrningsverksamhet samt service inom bland annat ekonomi, teknik och juridik. Till det senare hör även verksamhet vid huvudkontor.

I Stockholm finns nordiska eller nordeuropeiska huvudkontor till många internationella finansiella koncerner och dessutom har många stora industriföretag sina huvudkontor i länet. Att länet har många företag och företagsledningar ger också en stor marknad för uthyrnings- och konsultverksamhet av

⁷ Dagbefolkning i RAMS, SCB.

olika slag. Var fjärde person som var sysselsatt i länet arbetade inom näringsgrenen under tredje kvartalet 2011 (24 procent). Det gör verksamheten till en betydande del av det privata näringslivet i Stockholms län och därmed även en viktig del av länets sysselsättningsstillväxt.

Branschen klarade sig förhållandevis väl efter finanskrisen 2008 och enligt höstens intervjuundersökning tror många företag på en ökad efterfrågan nästa år. Det finns dock en tendens att de som svarat senare under intervjuperioden varit försiktigare i sina svar. Arbetsställen inom finans- och försäkringsverksamhet var en av de näringsgrenar i länet som var mest pessimistiska i sina bedömningar. Det stämmer med den finansiella oro som präglade hösten. Ut-hyrning, fastighetsservice och andra stödtjänster är betydligt mer positiva men tenderar också att ligga i överkant i sina framtidsbedömningar. I den största delbranschen i näringsgrenen, verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik, väntar sig arbetsgivarna en stabil men låg sysselsättningsökning även under 2012.

Personliga och kulturella tjänster står inför en svag utveckling

Till personliga och kulturella tjänster hör kultur, nöjen, intresseorganisationer, skönhetsvård och sport. Under tredje kvartalet 2011 fanns drygt 5 procent av samtliga sysselsatta i länet inom denna bransch.

Efterfrågan på de tjänster som produceras inom näringsgrenen påverkas i stor utsträckning av hur mycket hushållen konsumerar. Under hösten har hushållens syn på det ekonomiska läget blivit allt mer pessimistisk.⁸ I höstens intervjuundersökning återspeglas det i att färre arbetsställen ser en positiv utveckling framöver, jämfört med vårens undersökning. I våras låg svaren något högre än genomsnittet för de undersökningar som gjorts sedan 2004 men i höst var bedömningen i branschen åter lägre. Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningen ligger kvar på nuvarande nivå under 2012.

Jord- och skogsbruk

I näringsgrenen jord- och skogsbruk ingår bland annat växtodling, skogsbruk, djurskötsel och fiske. Näringsgrenen är liten i Stockholms län, mindre än en procent av samtliga sysselsatta i länet finns inom jord- och skogsbruk. Drygt tre procent av landets samlade jordbruksareal finns i länet. I Stockholm är hästnäringen relativt stor. Enligt Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) får tio procent av jordbrukarna i länet sin huvudsakliga intäkt från hästnäringen, genomsnittet i riket är endast två procent. LRF:s Lantbruksbarometer visar också att de få lantbrukarna i Stockholms län tillhör de mer optimistiska i landet.

⁸ Konjunkturbarometern, Konjunkturinstitutet 2011-11-24.

Offentlig verksamhet

Offentlig verksamhet innefattar offentlig förvaltning, utbildning samt vård och omsorg. Det gäller såväl privat som offentligt utförd verksamhet. Enligt AKU var närmare 30 procent av samtliga sysselsatta i länet sysselsatta inom offentlig verksamhet under tredje kvartalet 2011. Landets kommuner och landsting redovisade goda resultat under 2010 men förutsättningarna försämras från 2011 och framåt. SKL bedömer i sin senaste prognos att ekonomin uppvisar överskott även under 2011 och 2012, om än inte lika stora som under 2010.

Stockholms län består av 26 kommuner varav den största, Stockholms stad, omfattar närmare hälften av den totala kommunala verksamheten i länet. Stockholms läns landsting (SLL) och Stockholms Stad är två av Sveriges största arbetsgivare.

Efterfrågan på offentlig verksamhet beror till stor del på den demografiska utvecklingen. Inflyttningen till Stockholms län är stor och länets befolkning väntas öka med i genomsnitt närmare 35 000 personer per år fram till år 2020, enligt en befolkningsprognos från Tillväxt, miljö och regionplanering (TMR) vid Stockholms läns landsting. Med en växande befolkning ökar efterfrågan på offentliga tjänster. Sysselsättningen inom offentlig verksamhet väntas dock bli oförändrad under prognosperioden.

Privat och offentlig huvudman

Offentlig verksamhet finansieras med offentliga medel, men själva utförandet av tjänsten kan ske i privat eller offentligt regi. En stor andel av de tjänster som finansieras av kommuner och landsting erbjuds i konkurrensutsatt verksamhet med många privata utförare. I takt med att konkurrensutsättningen ökar blir beställarkompetens och uppföljning allt viktigare för kommunerna.

Det är stor skillnad på utvecklingen för offentligt och privat utförda tjänster i Stockholms län. En del av nedgången inom de offentligt utförda tjänsterna beror på att verksamhet övergått i privat regi. Grupperna är inte helt jämförbara eftersom privata företag kan även bedriva vård- och utbildningsverksamhet som inte finansieras med offentliga medel. De privata utförarna tenderar också att vara mer optimistiska i sina bedömningar än de offentliga.

Utbildning och forskning

Befolkningsstrukturen i länet har stor påverkan på efterfrågan på personal inom barnomsorgen och utbildningssektorn. De senaste årens babyboom innebär ett fortsatt ökande behov av personal inom förskolan. I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning uppger närmare tre fjärdedelar av länets kommuner att de upplevt brist på arbetskraft inom barnomsorgen och bristen gäller förskollärare samt fritidspedagoger.

Antalet elever i grundskolan väntas öka under de kommande åren. Detta beror dels på att barnkullarna är stora men också på att inflyttningen till länet är stor. I Stockholms stad planerar man för att utöka antalet platser i grundskolan genom nybyggnad samt tillbyggnad av befintliga skolor. Inom grundskolan anger en dryg tredjedel av kommunerna att det råder brist på personal. Det gäller i första hand lärare med behörighet i teknik, matematik och NO-ämnena.

Den demografiska utvecklingen med ett minskande antal elever inom gymnasieskolan i kombination med den ökande konkurrensen från friskolor befaras skapa övertalighet inom ett antal kommuner i länet. Sammantaget väntas sysselsättningen inom utbildning och forskning bli oförändrad under 2012.

Vård och omsorg

Behovet av personal inom vården är alltid stort, det sker många ersättningsrekryteringar som en följd av naturlig personalomsättning och pensionsavgångar.

SLL uppger att det i princip råder balans mellan tillgång och efterfrågan på personal inom hälso- och sjukvården. Det är dock brist på vissa specialister, t.ex. läkare inom anesthesi, allmänmedicin, psykiatri och ögon, distriktssköterskor, sjuksköterskor inom psykiatri och barnsjuksköterskor samt tandläkare.

Stockholms stad bedömer, liksom de flesta av länets övriga kommuner, att tjänsteproduktionen inom vård och omsorg blir oförändrad det närmaste året. Tillgången på vård- och omsorgspersonal är i stort sett god. Det finns en viss övertalighet inom vård och omsorg i Stockholms stad samt några övriga kommuner i länet. Övertaligheten gäller främst för vårdbiträden och undersköterskor. Närmare en tredjedel av kommunerna samt de privata arbetsställena inom vård och omsorg har upplevt brist på arbetskraft det senaste halvåret. Bristen gäller främst specialistutbildade läkare och sjuksköterskor.

Sammantaget väntas sysselsättningen inom vård och omsorg bli oförändrad under 2012.

Offentlig administration

SLL har haft svårt att rekrytera strategiska kompetenser såsom erfarna fastighetsförvaltare, projektledare, kvalificerade ekonomer och IT-projektledare. Även i länets kommuner har man haft svårigheter vid rekrytering och då främst när det gäller erfaren teknisk personal såsom civilingenjörer inom samhällsplanering, landskapsarkitekter, trafikingenjörer och trafikplanerare. Det rör sig inte om någon stor brist i antal personer. Däremot är det strategiska kompetenser, som är centrala för kommunernas verksamhet.

Under 2012 väntas sysselsättningen inom offentlig administration bli oförändrad.

Utbudet av arbetskraft

Arbetskraften definieras här som antalet sysselsatta plus summan av antalet öppet arbetslösa och programdeltagare. Utbudet av arbetskraft påverkas främst av befolknings- och sysselsättningsutveckling men också av antalet studerande, pensionsavgångar samt befolkningens ohälsa. Antalet personer i arbetskraften i länet ökade med 16 procent eller 137 000 personer mellan åren 1995 och 2010 enligt Arbetsförmedlingens rapport om generationsväxlingen. Länets arbetskraft har därmed ökat kraftigt de senaste åren. Under de kommande åren väntas arbetskraften fortsätta att öka, men i en lugnare takt.

Befolkningen i yrkesverksam ålder fortsätter att öka

Första halvåret 2011 ökade länets befolkning med 19 600 personer. Enligt en befolkningsprognos från TMR väntas befolkningen i Stockholms län öka med i genomsnitt närmare 35 000 personer per år fram till år 2020. Ökningstakten väntas dock avta under prognosperioden. Detsamma gäller för befolkningen i arbetsföra åldrar (16-64 år), som även den väntas öka under prognosperioden, men i avtagande takt. Mellan 2011 och 2012 väntas antalet personer i länet i arbetsföra ålder (16-64 år) öka med närmare 20 000 personer, motsvarande 1,4 procent.

Under de senaste tio åren har närmare en tredjedel av alla invandrare till Sverige kommit till Stockholms län. Av länets befolkning år 2010 var 56 procent födda i Stockholm, 23 procent födda i ett annat län och 21 procent födda utanför Sverige. Under 2011 väntas, enligt en befolkningsprognos från TMR, invandringen till länet från utlandet bli närmare 34 000 personer.

Stor pendling till och från länet

Inpendlingen till länet minskade något under 2009 efter tidigare års ökning. Under 2009 pendlade drygt 91 000 personer boende utanför Stockholms län till en arbetsplats i länet. Det innebär en minskning med drygt 2 000 personer jämfört med året innan. Under 2009 pendlade omkring 32 000 personer boende i Stockholms län till en arbetsplats i ett annat län, vilket innebär att det inte skett någon större förändring jämfört med året innan. Merparten av dem som bor i länet arbetar även här – 952 000 personer år 2009.

Fortsatt många högskolestudenter

Antalet personer i studier påverkar arbetskraftsutbudet. Andelen personer som söker sig till högskolan är hög i Stockholms län. Av dem som föddes 1986 hade 48 procent påbörjat högskolestudier vid 24 års ålder (dvs. 2010). Det enda länet där motsvarande andel är högre är Uppsala län (49 procent). I Stockholms län finns flera högskolor och ett universitet. De största är Stockholms Universitet, Kungliga Tekniska Högskolan, Södertörns Högskola och Karolinska Institutet. Antalet högskolenyborjare i länet ökade med ungefär två procent höstterminen 2011 jämfört med året innan.

Antalet studerande på Komvux i länet ökade något under 2010 och ökningen väntas fortsätta även under kommande år.

Minskat antal personer med sjukersättning

Personer som är långtidssjukskrivna eller har sjuk- och aktivitetsersättning ingår inte i arbetskraften. Stockholms län har sedan 2005 haft det lägsta ohälsotalet i Sverige. Ohälsotalet uppgick i februari 2011 till 23,3. Motsvarande för landet som helhet var 28,2. Antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning har minskat de senaste åren och Försäkringskassans bedömning är att minskningen kommer att fortsätta de kommande åren.

Öppet arbetslösa och sökande i program

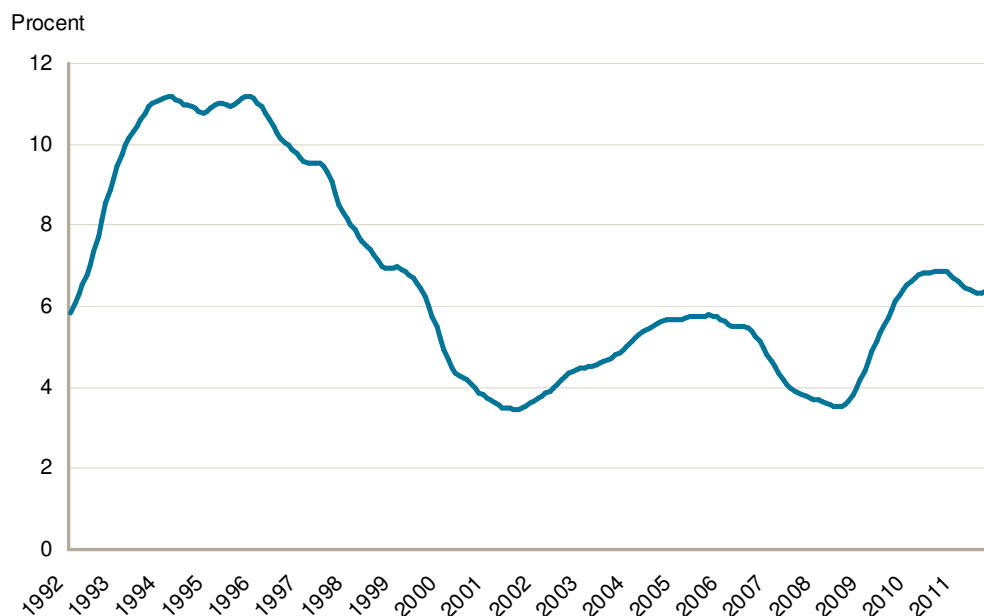
Det totala antalet inskrivna arbetslösa är ett samlingsbegrepp för den samlade gruppen öppet arbetslösa och programdeltagare. Begreppet är det mått i Arbetsförmedlingens registerbaserade statistik som kommer närmast SCB:s officiella mått för arbetslöshet. Därför används också i förekommande fall den kortare termen *arbetslöshet* med samma innebörd om inget annat anges.

Arbetslöshetens utveckling fram till oktober 2011

Det totala antalet inskrivna arbetslösa i Stockholms län har minskat markant sedan hösten 2010. Tredje kvartalet 2010 var i genomsnitt 69 500 personer inskrivna som öppet arbetslösa eller programdeltagare och tredje kvartalet i höst (2011) hade antalet sjunkit till 65 300. Det motsvarar 6,4 procent av den registerbaserade arbetskraften. Efter höstens finansiella oro har dock nedgången stannat av. Med hänsyn till normal säsongsvariation kan vändningen uppåt redan ha påbörjats.

Den återhämtning som skedde under andra halvåret 2010 och första halvåret 2011 har i första hand kommit männen tillgodo. Arbetslösheten för män sjönk från 7,0 procent i slutet av mars 2010 till 6,1 procent i oktober 2011. För kvinnor påbörjades nedgången senare och efter en mindre sänkning låg arbetslöshetens andel av den registerbaserade arbetskraften fortfarande på 6,7 procent i oktober 2011.

Diagram 5: Totalt antal inskrivna arbetslösa i procent av den registerbaserade arbetskraften. Januari 1992 – oktober 2011

Källa: Arbetsförmedlingen, säsongrensade och utjämnade värden

Arbetslöshetens flöden och sammansättning

Under hösten 2011 har det alltså varit ett lågt inflöde till arbetslöshet. Antalet nyinskrivna arbetslösa har legat på samma nivåer som för ett år sedan. Sedan juni har däremot antalet arbetslösa som fått någon typ av arbete varit lägre än under motsvarande månader 2010. Antalet utrikes födda som gått från arbetslöshet till arbete har dock varit fler under 2011 än det varit under något av åren 2006-2010.

Det har inte varit samma utflöde från arbetslöshet till arbete under hösten 2011 som det var hösten 2010. Delvis beror det på att sammansättningen av arbetslösheten har förändrats. Arbetslösa med bättre förutsättningar hittar i

större utsträckning arbete tidigare i konjunkturuppgången. Kvar i arbetslöshet blir en större andel med sämre förutsättningar och med längre genomsnittlig tid i arbetslöshet. I takt med att det totala antalet inskrivna arbetslösa har sjunkit har också andelen som ingår i utsatta grupper ökat från 59 procent under tredje kvartalet 2009 till 67 procent under tredje kvartalet 2011. Situationen för olika utsatta grupper diskuteras mer ingående i avsnittet om arbetsmarknadspolitiska utmaningar. Alla i dessa grupper möter inte en kärv arbetsmarknad, men grupperna har en hög relativ arbetslöshet och många med långa tider i arbetslöshet.

Det märks bland annat i ett ökat antal deltagare i jobb och utvecklingsgarantin. Mer än hälften av dem som deltog i något program med aktivitetsstöd i slutet av oktober 2011 deltog i jobb- och utvecklingsgarantin. Det var 1 300 fler än under samma månad 2010 och uppgick under tredje kvartalet 2011 till 12 000 deltagare. Antalet deltagare i tredje delen av programmet, sysselsättningsfasen, har ökat med 800 under samma tid och var 3 700 i slutet av oktober 2011. Trenden har varit stadigt ökande sedan programmet kom i bruk våren 2009. Med rådande konjunkturläge är det en öppen fråga när den trenden kommer att kunna vändas.

Arbetslösheten väntas öka under 2012

Sysselsättningen bedöms fortsätta att växa i Stockholms län även under 2012. Stockholm är alltjämt en motor i svensk ekonomi och branschstrukturen gör att effekterna av en konjunkturedgång kommer senare än i industritunga län. Det mesta pekar dock mot en betydande inbromsning. Det syns även i höstens intervjuundersökning. Arbetsställets bedömning av efterfrågeutvecklingen är fortfarande positiv. Inom många näringsgrenar är det dock betydligt färre företag som ser en ökande efterfrågan framöver.

Under hösten har ökningen av antalet nyanmälda lediga platser mattats av. Inom industrin har man i vissa delar redan aviserat om att man inte kommer att förlänga kontrakten för tillfälligt anställda. Det är kännetecknande för de första faserna av en avmattning på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen antar i likhet med de flesta bedömare att avmattningen kommer att medföra en ökad arbetslöshet under 2012.

Tabell 6: Det totala antalet inskrivna arbetslösa

	Antal	Förändring mot motsvarande kvartal året innan
2010 kvartal 4	67 604	8 %
2011 kvartal 4	64 600	- 4 %
2012 kvartal 4	71 600	11 %

Källa: Arbetsförmedlingen

Under det fjärde kvartalet 2011 väntas arbetslösheten i princip vara oförändrad jämfört med det tredje kvartalet. Med den starka förbättringen under våren innebär det att arbetslösheten minskar med 4 procent eller 3 000 personer mellan fjärde kvartalet 2010 och fjärde kvartalet 2011. Av allt att döma blir ökningen av det totala antalet inskrivna arbetslösa stor under 2012 men inte lika dramatisk som 2009. Arbetsförmedlingen bedömer att arbetslösheten ökar successivt nästa år med betoning på andra halvåret 2012. Från fjärde kvartalet 2011 till fjärde kvartalet 2012 blir den totala ökningen av arbetslösheten ungefär 7 000 personer eller 11 procent.

Arbetsförmedlingens bedömning för Stockholms län är med andra ord att både sysselsättning och arbetslöshet ökar nästa år. Bedömningen bygger på att sysselsättningsökningen väntas bli lägre än arbetskraftstillväxten. Även om ökningen av arbetskraften nu sker i lugnare takt så är det fortfarande stora årskullar som kommer ut från gymnasiet och inflyttningen till länet väntas bli stor även nästa år.

Arbetslöshetens struktur

Arbetslösheten i Stockholms län är betydligt lägre än i riket. Andelen arbetslösa och i program uppgick under tredje kvartalet 2011 till 6,4 procent av den registerbaserade arbetskraften i länet. Motsvarande andel i riket var 8,0 procent.

Andelen arbetslösa kvinnor är högre än andelen arbetslösa män. Männen arbetslöshet har minskat med drygt 9 procent vid en jämförelse mellan tredje kvartalet 2011 och 2010. Under motsvarande period har kvinnornas arbetslöshet endast minskat med närmare 3 procent.

Eftergymnasial utbildning stärker möjligheterna på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland personer med eftergymnasial utbildning har minskat något, från 5,1 till 4,6 procent, det senaste året (kv. 3 2011 jämfört med kv. 3 2010). För personer med gymnasial utbildning minskade samtidigt arbetslösheten från 6,2 till 5,7 procent. Som andel av den registerbaserade arbetskraften uppgick andelen arbetslösa med förgymnasial utbildning till 15,9 procent under tredje kvartalet 2011. Arbetsmarknadssituationen är svårast för dem som endast har förgymnasial utbildning. Av befolkningen (16-74 år) i länet hade 18 procent som mest en förgymnasial utbildning år 2010. De med förgymnasial utbildning utgjorde dock hela 29 procent av de arbetslösa i länet under tredje kvartalet 2011. Arbetslösheten bland de förgymnasialt utbildade var i princip oförändrad jämfört med motsvarande kvartal 2010.

Utrikes födda personer har generellt en svårare situation på arbetsmarknaden än de som är födda i Sverige. I Stockholms län är 26 procent av befolkningen utrikesfödda. Andelen arbetslösa utrikes födda har minskat marginellt det senaste året. Från 15,7 procent av den registerbaserade arbetskraften tredje kvartalet 2010 till 15,4 procent tredje kvartalet 2011. Jämfört med genomsnittet i hela landet (20,1 procent) är andelen arbetslösa utrikes födda i Stockholms län betydligt lägre. De utrikes födda utgör ändå drygt hälften av det totala antalet inskrivna arbetslösa i länet.

Det förbättrade arbetsmarknadsläget har gynnat ungdomarna. Tredje kvartalet 2011 var närmare 10 000 ungdomar mellan 18-24 år inskrivna på Arbetsförmedlingen, antingen som öppet arbetslösa eller programdeltagare. Det motsvarar en minskning med närmare åtta procent jämfört med motsvarande period 2010. Mätt som andel av den registerbaserade arbetskraften var 10,5 procent av ungdomarna (18-24 år) inskrivna på Arbetsförmedlingen tredje kvartalet 2011. I åldersgruppen 55-64 år har arbetslösheten, mätt som andel av den registerbaserade arbetskraften, däremot inte förbättrats under det senaste året.

Tabell 7: Arbetslöshetens struktur, kvartal 3 2011 – Totalt antal inskrivna arbetslösa. Andel av registerbaserad arbetskraft i respektive grupp, procent.

	Totalt 16-64 år	Kvinnor	Män	Unga 18-24 år	Äldre 55-64 år	Inrikes- födda	Utrikes- födda	Utbildning		
								Grund- skola	Gym- nasial	Efter- gymnasial
Länet	6,4	6,7	6,1	10,5	5,7	3,9	15,4	15,9	5,7	4,6
Länet ifjol	6,8	7,0	6,7	11,3	5,7	4,5	15,7	15,9	6,2	5,1
Riket	8,0	8,2	7,9	18,2	6,2	6,0	20,1	17,2	7,8	5,1

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB

Andelen inskrivna utan arbete skiljer sig stort mellan kommunerna i Stockholms län (se tabell i bilaga). Under tredje kvartalet 2011 varierade det mellan 2,4 och 13,6 procent av den registerbaserade arbetskraften.

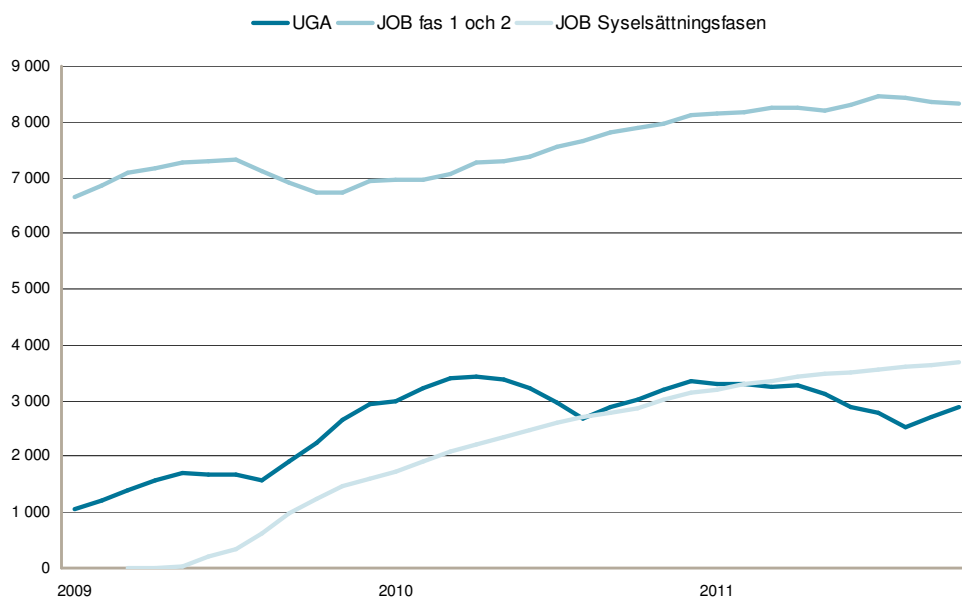
De kommuner som hade den högsta andelen inskrivna utan arbete var Södertälje (13,6 procent) och Botkyrka (11,1 procent). Det var också de enda kommunerna i länet som hade en högre andel än genomsnittet i landet som helhet. De kommuner som hade den lägsta andelen inskrivna utan arbete var Danderyd och Vaxholm (2,4 procent) samt Täby och Vallentuna (2,9 procent).

I stor utsträckning sammanfaller variationen med variationer i befolkningsstrukturen. Botkyrka har länets högsta befolkningsandel med förgymnasial utbildning (27 procent). Södertälje har högst andel ungdomar 18-24 år (16 procent). Båda kommunerna har dessutom en stor andel i befolkningen som är utrikes födda, (47 respektive 38 procent). Danderyd har den högsta andelen som har eftergymnasial utbildning, 60 procent av befolkningen 16-64 år. Vaxholm, Norrtälje och Ekerö har den högsta andelen svenskfödda (89 procent).

Fler deltagare i garantierna

Av programmen med aktivitetsstöd är de båda garantierna, jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) och jobbgarantin för ungdomar (UGA) de största. Under tredje kvartalet 2011 deltog 22 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa i länet i någon av garantierna.

Diagram 6: Deltagare i Jobb- och utvecklingsgarantin samt Jobbgarantin för ungdomar

Källa: Arbetsförmedlingen

Tredje kvartalet 2011 deltog 2 700 personer i jobbgarantin för ungdomar. Antalet deltagare har minskat marginellt jämfört med tredje kvartalet året innan, med närmare 200 personer.

Jobb- och utvecklingsgarantins första fas (som innebär kartläggning och vägledning av programdeltagarna) och dess andra fas (med utbildning och praktik) omfattar sammanlagt 450 dagar. För dem som efter denna tid inte funnit någon lösning på sina arbetslöshetsproblem följer jobb- och utvecklingsgarantins sysselsättningsfas, som innebär olika former av sysselsättning med bibehållet aktivitetsstöd. Denna sysselsättning kan vara i högst två år, men kan följas av en ny sysselsättningsperiod – hos en annan arbetsgivare – för dem

som fortfarande inte kommit in på den öppna arbetsmarknaden. Tredje kvartalet 2011 deltog 12 000 personer i länet i jobb- och utvecklingsgarantin, vilket är drygt 1 600 personer, motsvarande 16 procent fler än ett år tidigare. Av dessa deltog närmare 35 procent i sysselsättningsfasen. En fortsatt ökning av antalet deltagare i garantiprogrammen väntas under de kommande åren.

Fler i program för personer med funktionsnedsättning

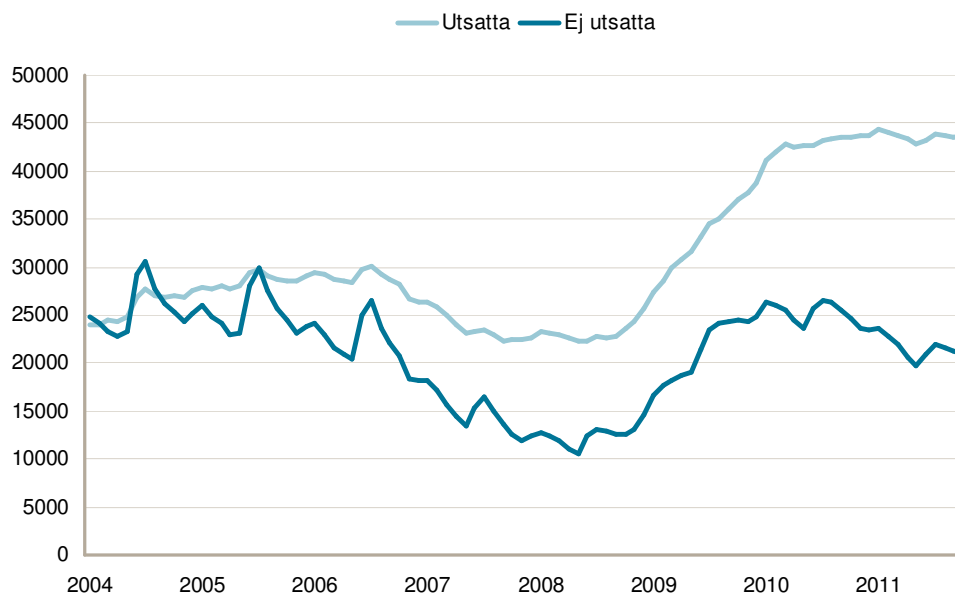
Utöver de konjunkturberoende programmen finns några program som är speciellt avsedda för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Volymen av dessa program varierar inte mycket över tid, men det senaste året har en viss ökning skett. Tredje kvartalet 2011 sysselsatte dessa program närmare 8 800 personer i länet, vilket innebär en uppgång med drygt 400 på ett år. De flesta av personerna i program för funktionshindrade, 5 600, hade en anställning med lönebidrag.

Antalet personer i utsatta grupper har ökat kraftigt

För att styra resurserna till rätt insatser är det viktigt att hålla koll på utsatta grupper. Notera att svårigheterna på arbetsmarknaden inte gäller samtliga personer i dessa grupper. Men grupperna sticker ut med en hög relativ arbetslöshet och/eller många med långa tider i arbetslöshet. I rapporten lyfter vi därför fram följande grupper:

- Arbetslösa med högst förgymnasial utbildning
- Arbetslösa med funktionsnedsättning
- Arbetslösa äldre 55-64 år
- Arbetslösa födda utanför Europa

Diagram 7: Antal arbetslösa i utsatta grupper och arbetslösa i ej utsatta grupper, Stockholms län jan 2004- sep 2011. (Ej dubbelräkning mellan grupperna)

Utsatta grupper: Förgymnasialt utbildade, arbetslösa med funktionsnedsättning, äldre 55-64 år samt utomeuropeiskt födda.

Källa: Arbetsförmedlingen

Det totala antalet inskrivna arbetslösa i dessa utsatta grupper (ej dubbelräkning mellan grupperna) uppgick hösten 2011 till 43 700 personer. Det var ett kraftigt ökat antal i förra konjunkturedgången och återhämtningen på ar-

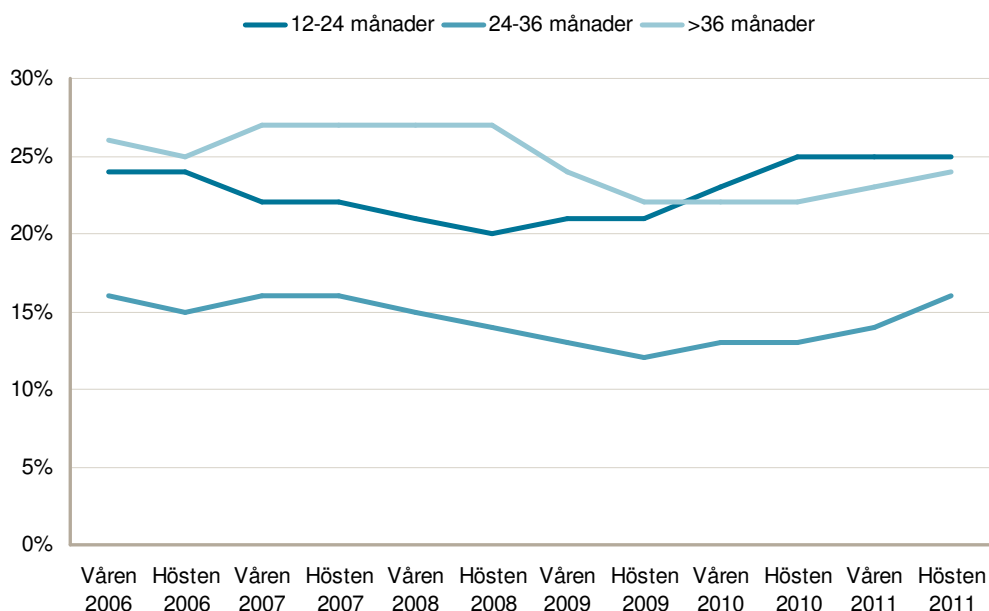
betsmarknaden har inte kommit dessa grupper till del i någon nämnvärd utsträckning. Från januari till maj 2011 minskade det sammanlagda antalet i grupperna visserligen med 1 500 personer men till september hade hälften av den minskningen försvunnit igen. Och trots att oktober normalt är en bra månad ökade antalet ytterligare något till slutet av oktober.

I diagrammen nedan redovisas den sammanlagda tiden i arbetslöshet för det totala antalet inskrivna arbetslösa i respektive grupp. Denna redovisning skiljer sig från annan liknande statistik då den vid varje mättillfälle summerar den arbetslöses sammanlagda tid i arbetslöshet under de senaste tio åren. Fördelen med redovisningen är att man får med arbetslösa som varvar tider i arbetslöshet med tider i sysselsättning eller utanför arbetskraften. Med detta sätt att räkna har den genomsnittliga tiden i arbetslöshet ökat från 963 dagar hösten 2010 till 1033 dagar hösten 2011.⁹

Arbetslösa med förgymnasial utbildning

Antalet arbetslösa med högst förgymnasial utbildning blir allt fler och utgjorde hösten 2011 närmare 30 procent av samtliga arbetslösa inskrivna på Arbetsförmedlingen i länet. Sedan hösten 2008 har antalet nästan fördubblats för att hösten 2011 uppgå till 19 000 personer. Ökningstakten har dock avtagit sedan hösten 2010, vilket förklaras av en minskning av dem med kortare tider i arbetslöshet. Antalet fortsätter dock, som framgår av diagrammet nedan, att öka i grupperna med tider i arbetslöshet på 1 år eller längre. Antalet med sammanlagda tider i arbetslöshet på mer än 3 år uppgick hösten 2011 till drygt 4 500 personer. Det innebär att 24 procent av de arbetslösa med högst förgymnasial utbildning som var inskrivna hösten 2011 hade varit arbetslösa i mer än tre år under de senaste tio åren.

Diagram 8: Sammanlagd tid utan arbete under de senaste tio åren, förgymnasialt utbildade

Källa: Arbetsförmedlingen

⁹ Beräkningen utgår från summan av den arbetslöses sammanlagda tid i öppen arbetslöshet eller i program med aktivitetsstöd under de senaste tio åren.

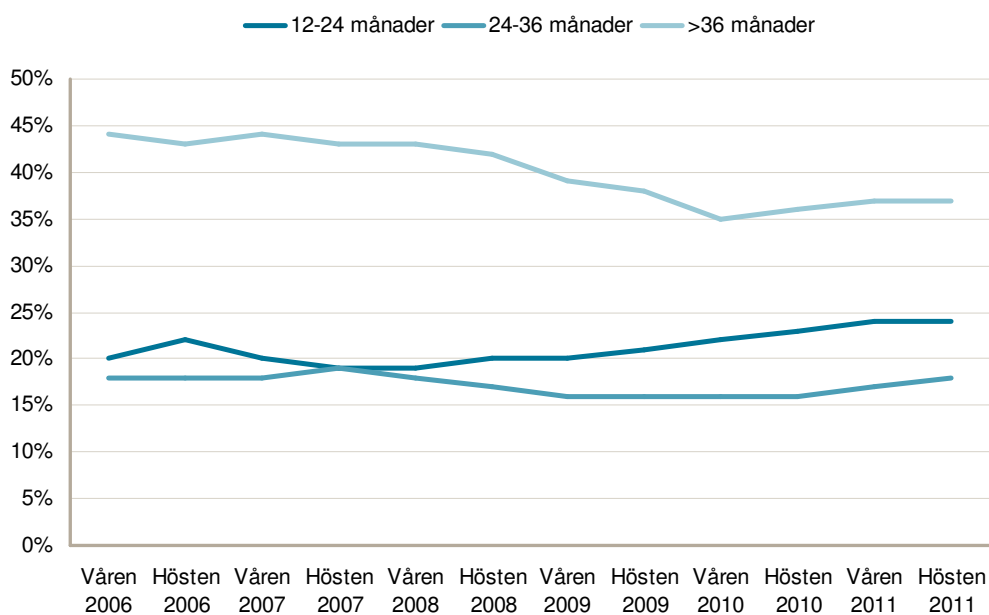
Arbetslösa med funktionsnedsättning

Personer med någon form av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga möter en tuff arbetsmarknad, vilket inte minst återspeglas i att många i denna grupp har varit utan arbete under lång tid. Antalet arbetslösa inskrivna vid Arbetsförmedlingen med någon form av funktionsnedsättning har sedan 2008 närmast fördubblats för att hösten 2011 uppgå till närmare 12 000. Av dessa hade närmare 40 procent högst förgymnasial utbildning. Närmare 25 procent hade en eftergymnasial utbildning.

Den kraftiga ökningen är ett resultat av den senaste lågkonjunkturen, men det är också ett resultat av överföringen från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen av personer som lämnat sjukförsäkringen på grund av uppnådd tidsgräns.

Det svåra arbetsmarknadsläget för dem med funktionsnedsättning återspeglas i tider utan arbete. Drygt 4 000, eller 37 procent, av dem hade hösten 2011 varit arbetslösa i mer än 3 år under det senaste decenniet, ett antal som ökat med närmare 1 800 personer sedan hösten 2008. Även de som har varit utan arbete i 1 till 3 år har fortsatt att öka i antal, vilket visar att allt fler funktionshindrade drabbas av förlängda tider i arbetslöshet.

Diagram 9: Sammanlagd tid utan arbete under de senaste tio åren, funktionsnedsatta

Källa: Arbetsförmedlingen

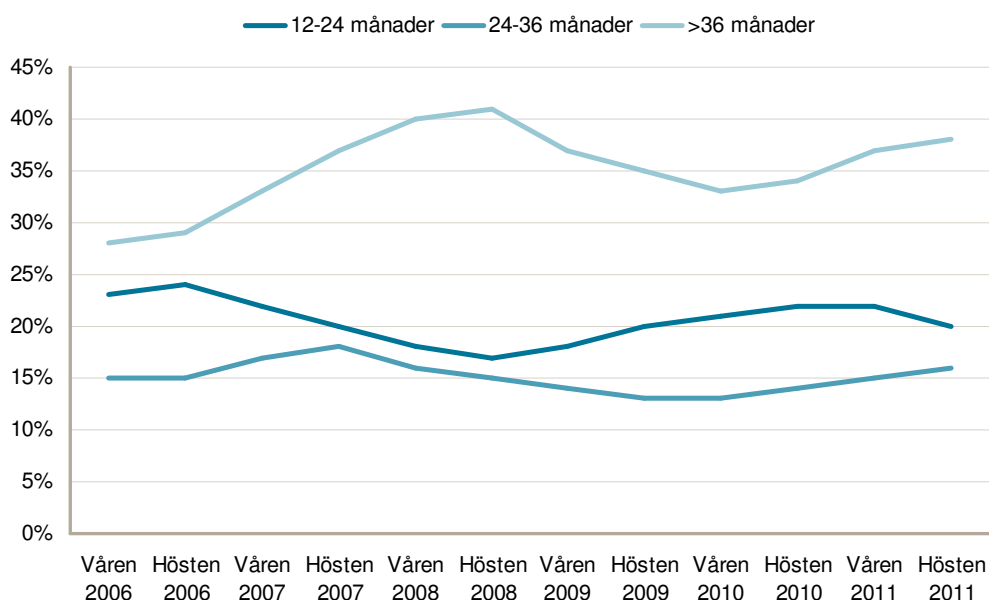
Arbetslösa äldre 55-64 år

Befolkningen i åldrarna 55-64 år har under de senaste åren fått en allt högre sysselsättningsgrad. Den relativa arbetslösheten för denna grupp är låg, 5,7 procent tredje kvartalet 2011. Många äldre arbetslösa möter en tuff arbetsmarknad och har långa tider i arbetslöshet.

Antalet arbetslösa i åldrarna 55-64 år som är inskrivna på Arbetsförmedlingen har sedan 2008 ökat med nästan 4 000 för att hösten 2011 uppgå till 9 900 personer. Ökningen återspeglar sig i ett växande antal arbetslösa med långa tider i arbetslöshet. Denna utveckling är särskilt tydlig i gruppen med sammanlagda tider i arbetslöshet på mer än tre år. Hösten 2011 var det 3 800 personer, motsvarande 38 procent, som hade varit arbetslösa längre än tre år under de senaste tio åren. Antalet har ökat med över 1 000 personer de senaste två åren och utgör nu en växande andel av de äldre arbetslösa.

Sammantaget har dock antalet äldre arbetslösa i länet minskat svagt sedan hösten 2010. Denna nedgång förklaras av en minskning av äldre arbetslösa med kortare tider i arbetslöshet. Det sammanhänger i sin tur med en gynnsammare arbetsmarknad, men kan också bero på att många äldre arbetslösa lämnat arbetsmarknaden för ålderspension.

Diagram 10: Sammanlagd tid utan arbete under de senaste tio åren, äldre 55-64 år

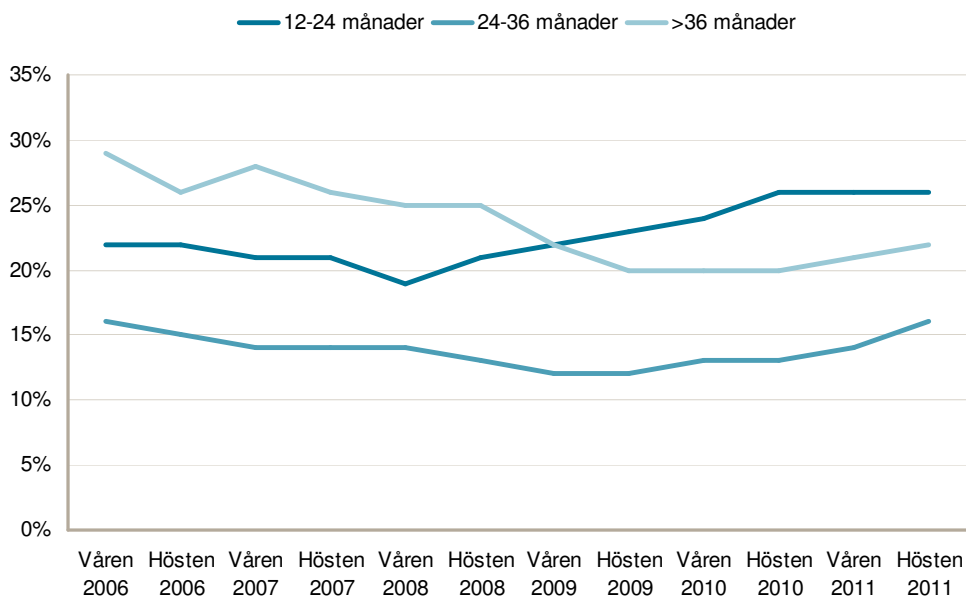
Källa: Arbetsförmedlingen

Utomeuropeiskt födda

Invandringen till Sverige har varit stor under de senaste åren. En stor del av invandringen har utgjorts av personer födda utanför Europa. Sedan 2006 har antalet utomeuropeiskt födda i befolkningen (16-64 år) i Stockholms län ökat med nästan 40 000 för att 2010 uppgå till 185 000 personer.

Den kraftiga befolkningsökningen återspeglar sig även i antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen. Sedan hösten 2006 har antalet arbetslösa utomeuropeiskt födda i Stockholms län nästintill fördubblats för att hösten 2011 uppgå till närmare 25 000 personer. Många utomeuropeiskt födda möter en kärv arbetsmarknad, vilket bland annat visar sig i en hög arbetslöshet och ett växande antal personer med allt längre tider i arbetslöshet. Av dem som var inskrivna som arbetslösa hösten 2011 var det 5 400, motsvarande drygt 20 procent, som hade varit arbetslösa längre än tre år under den senaste tioårsperioden. Av dessa var det drygt 2 000, motsvarande 40 procent, som hade högst förgymnasial utbildning. Även grupperna med tider i arbetslöshet på 1-3 år ökar i antal, vilket över tid riskerar att leda till ett växande antal arbetslösa med tider i arbetslöshet på mer än tre år.

Diagram 11: Sammanlagd tid utan arbete under de senaste tio åren, utomeuropeiskt födda

Källa: Arbetsförmedlingen

Arbetsmarknadspolitiska utmaningar

Det finns tre stora utmaningar på den svenska arbetsmarknaden.

Generationsväxling med stora pensionsavgångar och ökande krav i arbetslivet ställer stora krav på kompetensförsörjningen.

En europeisk ekonomi i gungning utsätter ett exportberoende Sverige för stora påfrestningar.

Ett växande antal personer med långa tider i arbetslöshet innebär risk för högre strukturarbetslöshet.

Utmaning från generationsväxlingen

Det ökade antalet pensionsavgångar innebär för Stockholms län att arbetskraften kommer att växa i en lägre takt de kommande åren. Den närmaste tiden kan denna bild döljas av ökad arbetslöshet på grund av den ekonomiska osäkerheten i omvärlden, men man får inte glömma bort att den långsiktiga utmaningen är att nettoinflödet till arbetskraften minskar.

För att bibehålla nuvarande sysselsättningstillväxt är det nödvändigt att öka arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsandelen i utsatta grupper, inte minst genom att ta tillvara den arbetskraft som kommer från utlandet.

Inflyttningen från andra länder innebär ett ungefär lika stort nettoinflöde till befolkningen i länet som födelsenettet.¹⁰ Majoriteten av de inflyttande från utlandet är unga vuxna, 20-35 år. De är inte oväntat en mer heterogen grupp än svensk födda. En inte oansenlig grupp saknar grundläggande utbildning, men många är välutbildade redan då de immigrerar. Många vidareutbildar sig också i Sverige. Gemensamt för den absoluta majoriteten är att de inte har med sig det svenska språket som modersmål utan måste erövra detta i vuxen ålder.

Arbetskraftstillväxten är inte det enda som utsätts för press neråt av generationsväxlingen. Även produktiviteten kan komma att sjunka om inte kompetensförsörjningen i vidare bemärkelse säkras. För att behålla produktiviteten på dagens nivå krävs att kompetensöverföringen fungerar. Centrala kunskaper och färdigheter behöver hitta kanaler för att gå i arv från dem som går i pension. Till exempel finns det en liten men viktig grupp verktygsmakare i Stockholms län där mindre företag har svårt att få till stånd den kompetensöverföring som krävs för att kunna fortsätta finnas på marknaden.

Utmaning från vikande efterfrågan

Den ekonomiska osäkerheten hösten 2011 har inneburit sämre framtidsutsikter för många företag även i Stockholms län. Det är fortfarande förhållandevis högt tryck i ekonomin men bilden av framtiden påverkar investeringsviljan och medför ett minskat antal nyrekryteringar. Arbetsförmedlingen delar uppfattningen med många bedömare att vi för tillfället står inför en avmattning av konjunkturen.

Olyckligtvis har stora ungdomskullar lämnat gymnasiet mitt under lågkonjunkturen efter finanskrisen hösten 2008. Det har gjort ett tydligt avtryck i arbetslöshetsstatistiken. I oktober 2011 var det totala antalet inskrivna arbetslösa ungdomar, 18-24 år, mer än dubbelt så många som i januari 2008. En stor del av uppgången skedde sommaren 2009. Sedan dess har det blivit ytterligare lite sämre för unga kvinnor och något bättre för unga män. Även sommaren 2012 är det många 18-19 åringar som tar studenten i länet och progno-

¹⁰ Demografisk rapport 2011:08, Befolkningsprognos 2011-2020 (s.32), LSF/TMR Stockholms läns landsting.

sen för deras arbetslöshet ser inte bättre ut den här gången. Man ska dock komma ihåg att ungdomar i allmänhet har en gynnsam situation jämfört med många andra grupper. Rörligheten på arbetsmarknaden för ungdomar är stor och endast en mindre del riskerar att fastna i långvarigt utanförskap. Stockholms län erbjuder förhållandevis många jobböppningar och de allra flesta ungdomar hittar sin väg ut i arbetslivet.

Stockholms län är Sveriges starkaste region och en av de starkare regionerna i Europa.¹¹ Efterverkningarna av finanskrisen 2008 innebar i princip ingen sysselsättningsminskning. Även under 2012 väntas sysselsättningen öka om än inte så kraftigt. Den vikande efterfrågan ligger i stor utsträckning utanför arbetsmarknadspolitisk kontroll. Samtidigt påverkar den utfallet för de åtgärder som görs oavsett hur de är utformade.

Det som kan begränsas i viss mån med hjälp av arbetsmarknadspolitik är bristsituationen. För att sysselsättningen ska kunna fortsätta öka är det viktigt att begränsa de flaskhalsar som uppstår då arbetsgivare har svårt att hitta personal med önskad kompetens vid rekryteringar. Utöver konjunkturläget bidrar även den pågående generationsväxlingen till att bristsituationer kan uppstå inom vissa yrkesgrupper.

Bristen på arbetskraft upplevdes i höstens intervjuundersökning fortfarande lika besvärande som under våren. Under hösten var bristsituationen värst inom byggnadsverksamheten (främst nyckelroller såsom ingenjörer och arbetsledare), inom barnomsorgen (förskollärare) och för kvalificerad IT-personal. En något längre sammanställning av några yrken med brist respektive överskott finns under rubriken Yrkesbarometer på sida 31. För en mer utförlig beskrivning av situationen för cirka 200 yrkesgrupper se vidare i Yrkeskompassen på Arbetsförmedlingens hemsida, den uppdateras nästa gång 18 januari.

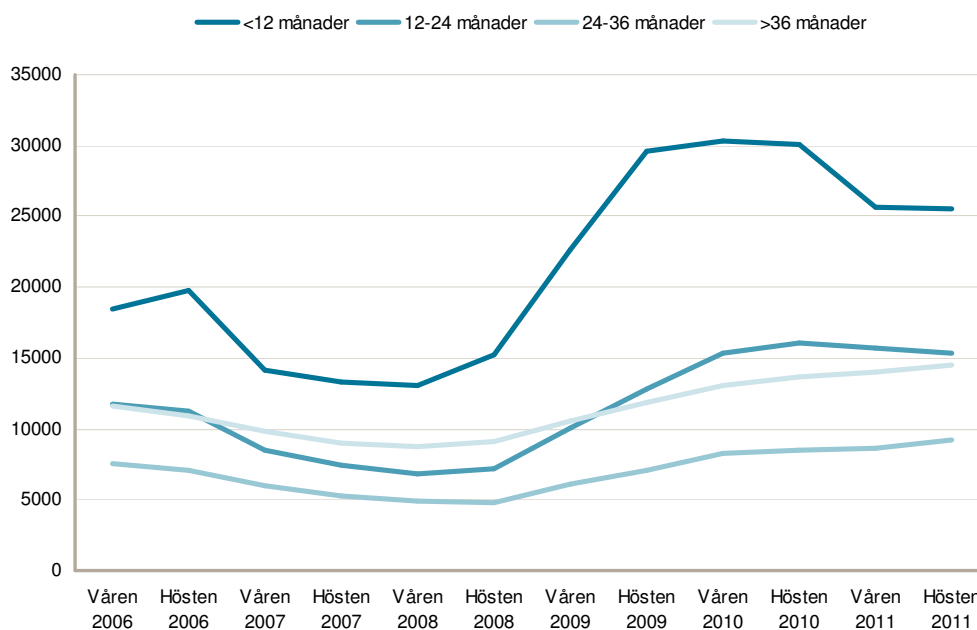
För majoriteten av de yrken där arbetsgivare upplevde brist i höstens intervjuundersökning krävs en eftergymnasial utbildning. Den typen av utbildningar kan inte erbjudas inom ramen för nuvarande arbetsmarknadspolitik utan kräver bredare insatser från fler aktörer.

Utmaning från nuvarande arbetslöshet och utsatta grupper

En arbetslöshetsnivå på 6,4 procent av den registerbaserade arbetskraften är relativt hög för att vara Stockholms län, i synnerhet som konjunkturen håller på att försämrans. Särskilt utsatta är de arbetslösa som har varit långa tider utan arbete. För individen innebär långa tider i arbetslöshet ofta en försvårande faktor för den arbetslöse att åter etablera sig i arbetslivet. Ur ett samhällsperspektiv innebär ett ökat antal personer med lång tid i arbetslöshet därmed en risk för ökad strukturarbetslöshet. Den typen av arbetslöshet medför bland annat försämrade möjligheter att med stimulansåtgärder förbättra arbetsmarknaden.

¹¹ SCB Regionalräkenskaper 2008, 2010-12-14 samt Eurostat - BRP data för 2008

Diagram 12: Antal öppet arbetslösa och sökande i program fördelat på sammanlagd tid utan arbete under de senaste 10 åren.

Källa: Arbetsförmedlingen

Sedan våren 2008 har det skett en konstant ökning av antalet arbetslösa med sammanlagda tider i arbetslöshet på över tre år. Hösten 2011 uppgick antalet till drygt 14 400 personer eller 22 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa. Även arbetslösa med sammanlagda tider i arbetslöshet på 2-3 år fortsätter att öka i antal, och uppgick hösten 2011 till 9 300 personer. Det finns därmed risk för att gruppen med riktigt långa tider i arbetslöshet fortsätter att öka i antal.

Knappt två tredjedelar av det totala antalet arbetslösa har en sammanlagd tid i arbetslöshet på mindre än 2 år. I och med återhämtningen på arbetsmarknaden har antalet minskat betydligt. Störst har minskningen varit för den del av gruppen som varit arbetslösa kortast tid. Mellan hösten 2010 och våren 2011 minskade gruppen som har mindre än 1 års sammanlagd tid i arbetslöshet med 4 400 personer. Sedan dess har antalet minskat ytterligare något för att hösten 2011 uppgå till 25 500 personer.

Arbetsförmedlingen bedömer risken som mycket stor att gruppen med kort tid i arbetslöshet åter kommer att öka kraftigt under nästa år. Det kommer att krävas åtgärder för att begränsa den ökningen. Samtidigt blir det ännu viktigare att inte glömma åtgärderna för dem som har längre tid i arbetslöshet. Insatserna är avgörande för att så många som möjligt i gruppen ska finnas kvar i arbetskraften vid nästa högkonjunktur. På sikt är det avgörande för möjligheten att öka sysselsättningsandelen och därmed tillväxten i länet.

Verktyg för att möta utmaningarna

Arbetslöshet är påfrestande både på individ- och samhällsnivå. Den största delen av det matchningsarbete som krävs för att komma vidare kommer även fortsatt arbetssökande att stå för själva. På samma sätt som arbetsgivare har huvudansvaret för att få till stånd tillräckligt bra rekryteringar. I vissa fall kan det dock krävas en påminnelse eller ett incitament för att söka sig utanför de mest närbeliggande cirkelarna.

Där det finns mindre glapp mellan arbetskraftens kompetenser och efterfrågan innebär utmaningen att tidigt identifiera glappet och få till stånd den insats som behövs. I vissa fall handlar det om en kortare utbildning men en vanlig

anledning till rekryteringssvårigheter är också att efterfrågad erfarenhet saknas. En del av utmaningen är därför att rigga ramverk och förutsättningar så att arbetsgivare i större utsträckning kan ägna resurser åt att bygga upp arbetskraftens grundläggande erfarenhet.

En större och mer långsiktig utmaning ligger i att matcha arbetskraftsutbudet med den sysselsättningstillväxt som framför allt sker inom kunskapsintensiva delar av arbetsmarknaden. Länet förmår redan attrahera en stor inflyttning av högutbildade, i synnerhet där kunskapsintensiv också innebär välbetald. Enligt Arbetsförmedlingen ligger utmaningen därför i första hand i att hitta ett konkurrenskraftigt utrymme på arbetsmarknaden även för övriga delar av arbetskraftsutbudet. Utmaningen ställer krav på individer både vad gäller kunskapsnivå och kunskapsinriktning. Utmaningen ställer också krav på styrningen av länets resurser, inklusive utbildningssatsningar. Det är inte självklart att arbetsmarknadens intressen har företräde i de avvägningarna, men utmaningen sätter fokus på den långsiktiga kostnaden för eventuell miss-match.

Arbetsförmedlingen är en central aktör i alla dessa delar. När det gäller mindre kompetensglapp och incitament finns stor erfarenhet av vad det innebär i praktiken och många verktyg för att hantera det individnära matchningsarbete det är frågan om. I fråga om större ramverk och bredare insatser bidrar Arbetsförmedlingen bland annat med analys och kunskapsspridning, till exempel genom att ge ut prognoser av det här slaget två gånger per år.

Yrkesbarometer

Bedömning av arbetsmarknadsläget ett år framåt för ett urval av yrken.

Bristyrken	Överskottsyrken
Förskollärare	Vårdbiträden
Specialistsjuksköterskor	Barnskötare
Bussförare	Lagerarbetare
Mjukvaru- och systemutvecklare	Montörer, el och teleutrustning
Testare och testledare, IT	Handläggare/utredare, offentlig förvaltning
Företagssäljare	Städare/lokalvårdare
Byggnadsingenjörer och byggnadstekniker	Grovarbetare inom bygg och anläggning
Civilingenjörer, bygg och anläggning	Vaktmästare
VVS-montörer	Administratör/sekreterare
Anläggningsarbetare	Försäljare, dagligvaror

Om prognosen

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning utgör basen för prognosbedömningarna. Undersökningens urval är stratifierat, det vill säga det ska så långt som möjligt likna näringslivets struktur i länet vad gäller branscher och arbetsplatsernas storlek. I Stockholms län ingick 3 400 arbetsställen inom det privata näringslivet och svarsfrekvensen blev 66 procent i höstens undersökning. För offentlig verksamhet är undersökningen heltäckande inom primärkommuner och landsting. För att vara en urvalsundersökning är antalet intervjuade arbetsställen stort, vilket ökar resultatens tillförlitlighet. Arbetsförmedlarna genomför intervjuerna och merparten av dessa sker vid ett personligt möte. Arbetsgivarna lämnar uppgifterna under sekretesskydd. Till stöd för bedömningar och analyser används även ett flertal andra källor; statistik som beskriver historiska förlopp, bedömningar om framtiden och framåtsyftande ekonomiska indikatorer.

För dig som är intresserad av mer detaljer kring vår undersökning finns mer information på www.arbetsformedlingen.se/prognoser.

Källor

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning (kvantitativt och kvalitativt material)

Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik (nyanmälda platser, varsel, inskrivna arbetslösa, deltagare i program med aktivitetsstöd)

Branschorganisationer

Konjunkturinstitutet

Riksbanken

Statistiska Centralbyrån (SCB). Statistik: AKU, RAMS, KS.

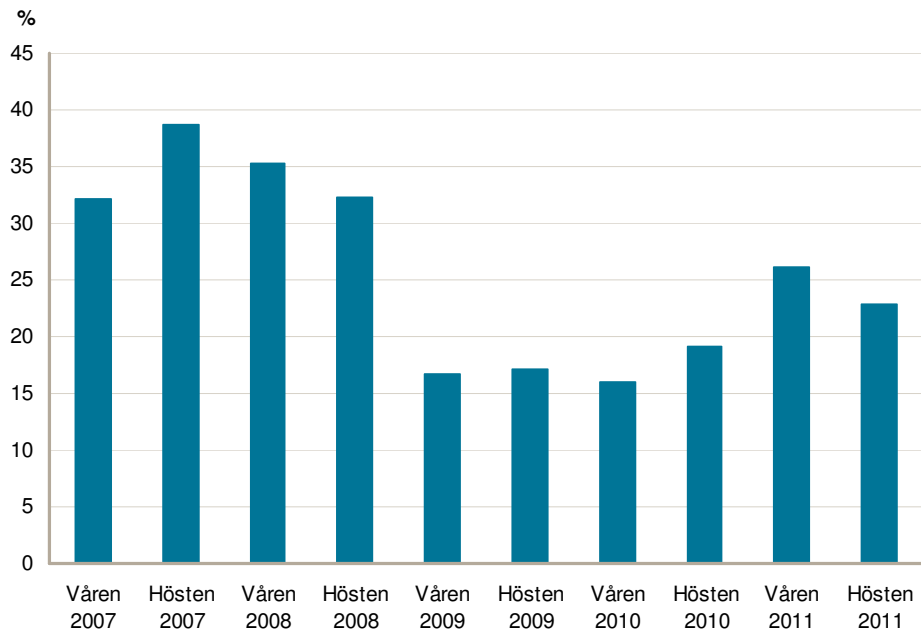
Detta är ett urval av de viktigaste underlagen i analysen som ligger till grund för slutsatserna i prognosen.

Diagrambilaga

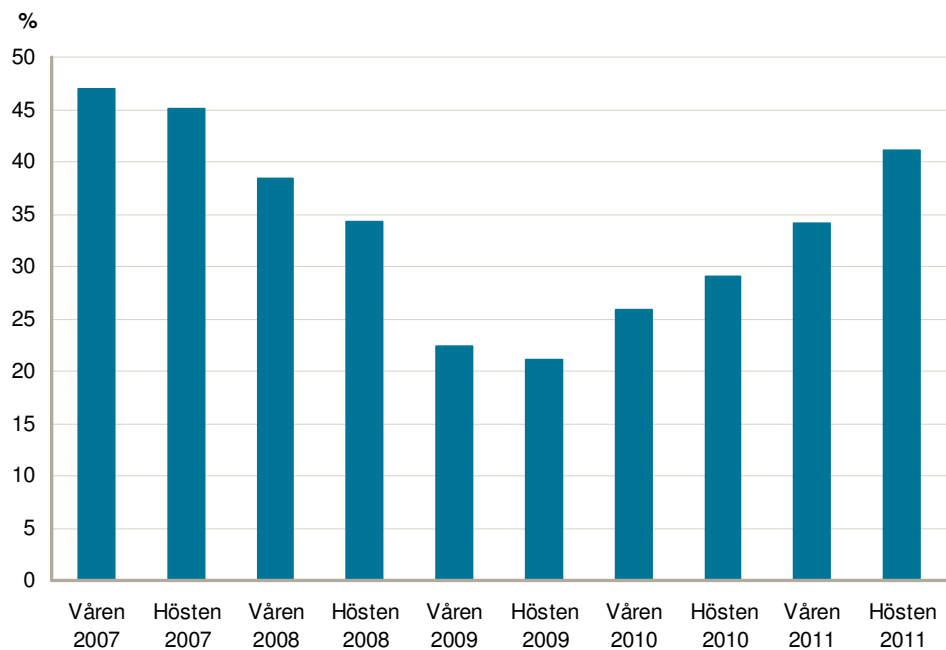
Rekryteringsproblem

Andelen arbetsställen som upplevt brist på kompetent arbetskraft vid rekrytering senaste sex månaderna

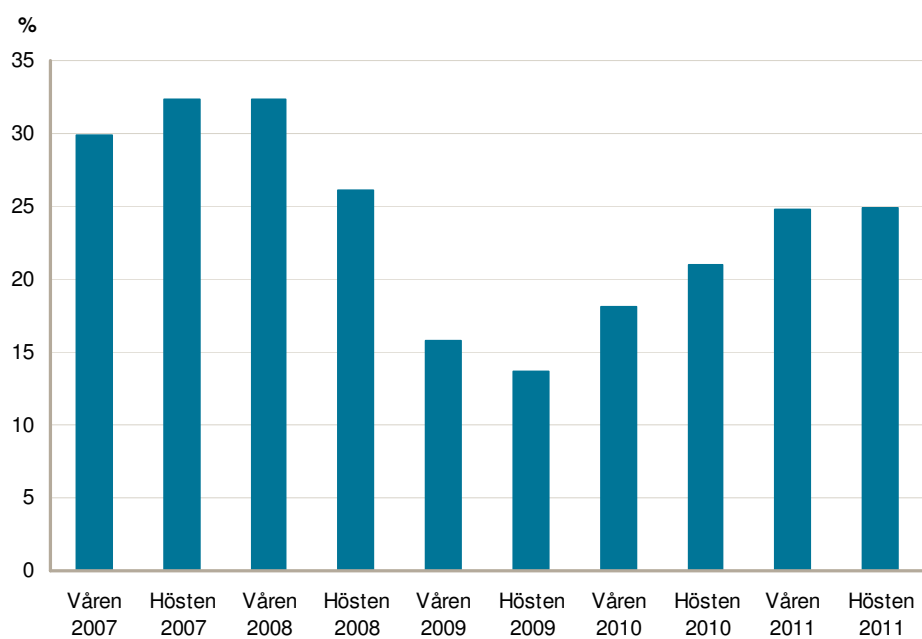
Industrin

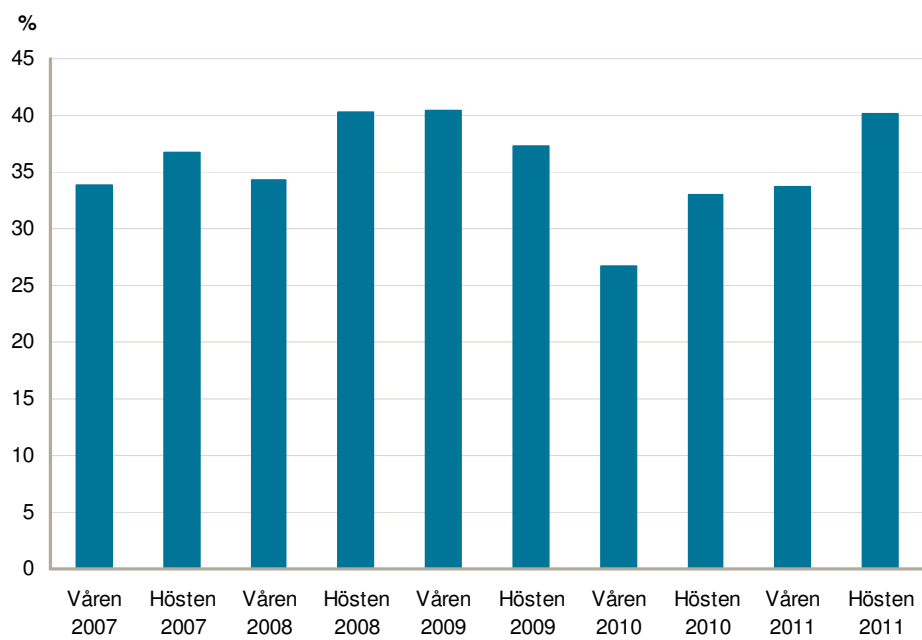
Byggnadsverksamhet

Privat tjänstesektor

Offentliga verksamheter

Arbetslöshetens struktur, kvartal 3 2011 – Öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd. Andel av registerbaserad arbetskraft i respektive grupp, procent.

Kommun	Totalt 16-64 år	Kvinnor	Män	Unga 18-24 år	Äldre 55-64 år	Inrikes- födda	Utrikes- födda	Utbildning		
								Grund- skola	Gym- nasial	Efter- gymnasial
Upplands Väsby	6,0	6,5	5,6	11,5	4,5	4,1	12,0	11,6	4,8	5,5
Vallentuna	2,9	3,0	2,8	6,3	3,3	2,3	7,3	6,1	2,4	2,7
Österåker	4,0	3,8	4,2	10,8	2,7	3,2	9,6	7,7	3,8	3,2
Värmdö	3,8	3,9	3,6	7,1	4,2	3,0	9,6	7,9	3,1	3,2
Järfälla	6,8	7,1	6,5	11,9	5,8	4,2	14,4	15,2	6,1	5,0
Ekerö	3,0	3,4	2,6	8,8	3,3	2,6	6,7	5,5	2,8	2,5
Huddinge	7,0	7,3	6,6	9,9	6,5	3,8	15,4	15,2	5,6	5,5
Botkyrka	11,1	12,6	9,8	15,6	9,2	6,0	18,0	21,2	9,2	7,2
Salem	4,9	4,8	4,9	15,2	4,3	3,9	9,8	7,8	5,1	3,5
Haninge	6,7	7,3	6,3	11,2	5,2	4,5	14,5	12,9	5,4	5,6
Tyresö	4,4	4,5	4,2	11,0	3,9	3,4	10,1	9,1	3,8	3,7
Upplands-Bro	6,3	6,9	5,8	11,1	5,0	4,6	12,3	11,2	5,4	5,3
Nykvarn	3,4	3,9	3,0	10,2	2,6	3,1	6,5	6,7	3,0	2,6
Täby	2,9	3,0	2,9	6,7	2,6	2,1	7,3	8,1	3,0	2,3
Danderyd	2,4	2,7	2,0	5,2	2,1	1,7	6,6	7,4	2,8	1,9
Sollentuna	5,2	5,4	5,1	10,7	4,4	3,3	12,3	13,7	5,2	3,8
Stockholm	6,8	7,0	6,5	9,7	6,5	4,1	16,3	18,9	6,5	4,8
Södertälje	13,6	15,3	12,2	19,4	10,9	6,6	27,8	28,0	10,0	10,4
Nacka	4,5	4,6	4,3	8,1	4,6	3,1	10,4	10,4	4,2	3,6
Sundbyberg	7,7	8,1	7,2	13,4	7,4	4,4	17,2	18,3	6,8	5,5
Solna	4,6	4,8	4,4	7,8	5,1	3,1	9,4	11,4	4,5	3,7
Lidingö	3,6	3,9	3,3	6,4	3,3	2,5	10,1	9,9	3,5	3,0
Vaxholm	2,4	2,7	2,1	4,4	2,1	1,9	7,3	6,1	2,0	2,1
Norrtälje	4,7	5,4	4,1	8,7	4,5	4,0	12,4	8,3	4,2	3,7
Sigtuna	6,9	7,3	6,6	13,2	5,5	4,5	14,6	14,6	5,3	5,6
Nynäshamn	6,1	6,7	5,5	12,4	5,3	4,6	15,9	11,9	4,7	5,5
Länet	6,4	6,7	6,1	10,5	5,7	3,9	15,4	15,9	5,7	4,6
Länet ifjol	6,8	7,0	6,7	11,3	5,7	4,5	15,7	15,9	6,2	5,1
Riket	8,0	8,2	7,9	18,2	6,2	6,0	20,1	17,2	7,8	5,1

Fakta om prognosen

Arbetsmarknadsutsikterna för Stockholms län är en del av Arbetsförmedlingens prognosarbete.

På vår webbplats www.arbetsformedlingen.se/prognoser, hittar du arbetsmarknadsutsikter för landet som helhet och för andra län.

De slutsatser som presenteras är Arbetsförmedlingens egna. Prognosmaterialet är fritt att användas och citeras med källhänvisning.

Ansvarig utredare: Fredrik Ribbing telefon 010-487 51 15

Karin Berglind telefon 010-487 41 00

Om du är intresserad av mer information om framtidsutsikterna för ett speciellt yrke rekommenderar vi vår webbapplikation

Yrkeskompassen, som uppdateras två gånger per år.

Se www.arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen.

Här beskriver vi jobbmöjligheterna det närmaste året för nära 200 yrken på ett års sikt. Dessa täcker tillsammans upp 80 procent av arbetsmarknaden. För drygt hälften av yrkena bedömer vi även jobbmöjligheterna de närmaste fem och tio åren.

I publikationen *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna per yrkesområde.

Nästa arbetsmarknadsprognos presenteras den 12 juni 2012.